

INNEHÅLL

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE	147
VINSTDISPOSITION	154
RESULTATRÄKNING	156
BALANSRÄKNING	158
KASSAFLÖDESANALYS	160
FÖRÄNDRING I EGET KAPITAL	161
NOTUPPLYSNINGAR	162
UNDERSKRIFTER	194
REVISIONSBERÄTTELSE	195
GRANSKNINGSRAPPORT	197

Styrelsen och verkställande direktören för AFA Livförsäkringsaktiebolag, organisationsnummer 502000-9659 (AFA Livförsäkring) avger härmed årsredovisning för räkenskapsåret 1 januari till 31 december 2016.

ORGANISATION

Företagets uppdrag är att förvalta försäkringsöverenskommelser åt arbetsmarknadens parter. Verksamheten är uppdelad på en skadeförsäkringsrörelse och en livförsäkringsrörelse. I skadeförsäkringsrörelsen ingår en försäkring om avgångsbidrag AGB och i livförsäkringsrörelsen ingår en familjeskyddsförsäkring samt en tjänstegrupplivförsäkring TGL.

Verksamheten bedrivs i lokaler i centrala Stockholm, där företaget har sitt säte. Adress till företagets huvudkontor är AFA Livförsäkring, 10627 Stockholm. Vinstutdelning till aktieägare får enligt bolagsordningen inte ske.

ÄGARSTRUKTUR

AFA Livförsäkring är ett livförsäkringsbolag som ägs gemensamt av Svenskt Näringsliv och LO.

AFA Livförsäkring, AFA Sjukförsäkringsaktiebolag, organisationsnummer 502033-0642 (AFA Sjukförsäkring) och AFA Trygghetsförsäkringsaktiebolag, organisationsnummer 516401-8615 (AFA Trygghetsförsäkring) är tre försäkringsföretag som har gemensam ledning. Med AFA Försäkring menas i denna årsredovisning den gemensamma organisationen för de tre försäkringsföretagen. Med AFA Försäkringsgruppen menas AFA Sjukförsäkring, AFA Trygghetsförsäkring och AFA Livförsäkring i enlighet med definitionen i 19 kap. 1 § FRL.

FINANSIERING AV FÖRSÄKRINGARNA

Kapitalavkastningen är en viktig del av finansieringen av försäkringarna och bidrar över tid högst väsentligt till att hålla försäkringspremierna på en låg nivå. Under de senaste tio åren har 38 procent av företagets finansiering genererats via kapitalavkastning, samtidigt som premieintäkterna stått för 62 procent av finansieringen. Detta förhållande betyder att branschförekommande nyckeltal baserade på premieintäkter inte är relevanta vid bedömning av företagets ekonomiska ställning.

VERKSAMHET

Försäkringstagare och försäkrade

Antalet försäkringsavtal i AFA Livförsäkring var vid utgången av år:

	2016	2015
Skadeförsäkringsrörelsen		
AGB inom Omställningsförsäkringen	89 000	90 500
AGB	120 600	119 000
Livförsäkringsrörelsen		
TGL	244 100	243 800
Familjeskyddsförsäkringen		
1 prisbasbelopp	29 900	33 200
2 prisbasbelopp	12 300	12 800
3 prisbasbelopp	1 800	1 500
4 prisbasbelopp	3 400	2 500

Antalet försäkrade inom AGB och TGL är cirka 1,5 miljoner.

Skadeutveckling

I AGB-försäkringen har antalet registrerade ärenden under året uppgått till cirka 10 800. Detta är en minskning jämfört med 2015 då det registrerades cirka 11 700 ärenden.

Under år 2016 inkom cirka 2 600 ärenden i TGL och cirka 100 ärenden i familjeskyddsförsäkringen. En minskning av antalet anmälningar kan noteras i TGL-försäkringen.

Stöd till medicinsk forskning

AFA Livförsäkring ger genom sin Hälsofond stöd till medicinsk forskning. Under året avslutades FoU-programmet om regenerativ medicin, ett forskningsprogram som gett kunskap om hur kroppens egna funktioner kan underlättas. Under året utlystes det nya FoU-programmet Ett arbetsliv utan hjärt- och kärlsjukdom, en satsning på totalt 50 miljoner kronor. Programmet har som mål att klarlägga bakomliggande orsaker till och riskfaktorer för hjärt- och kärlsjukdomar. Fokus ska ligga på förebyggande åtgärder och behandlingar som kan leda till en minskning av dödligheten i hjärt- och kärlsjukdomar hos den arbetsföra delen av befolkningen.

Utveckling på de finansiella marknaderna

2016 präglades av en tilltagande global osäkerhet, både ekonomiskt och politiskt, och året bjöd på ett par överraskningar med finansiell turbulens som följd. Då året summeras står det dock klart att många indikatorer pekar åt rätt håll och att 2016 blev ytterligare ett år då risktagande belönades.

Året inleddes med fortsatta farhågor kring Kinas ekonomi vilket gjorde att prisfallet på råvaror och energi, som började redan under mitten av 2014, accelererade. Under årets tre första veckor föll råoljepriset med nästan 25 procent. Detta skapade oro på de finansiella marknaderna; sex veckor in på 2016 hade världsindex för aktier fallit med 13 procent. De följande tre månaderna präglades dock av återhämtning.

Britternas ja den 23 juni till utträde ur den europeiska unionen överraskade marknaderna med kraftiga börsfall som följde; den svenska börsen backade med nära åtta procent den första handelsdagen efter folkomröstningen. Nästan omedelbart vände dock marknaderna uppåt igen och detta blev inledningen till en fyramånadersperiod av stark börsutveckling. Ett kraftigt försvagat brittiskt pund blev den enda noterbara finansiella effekten under året av resultatet i folkomröstningen.

Mönstret upprepades i samband med det amerikanska presidentvalet, där ett oväntat och för marknaderna förmodat negativt utfall istället strax vändes till optimism. Förhoppningar om bland annat lägre företagsbeskattning och ökade finanspolitiska satsningar med åtföljande högre inflationsförväntningar resulterade i stigande räntor och högre börskurser.

Internationella valutafondens (IMF) senaste prognos visade på en i stort sett oförändrad global tillväxt för 2016. Inflationstalen steg något för industriländerna, dock oftast från mycket låga nivåer. De mest positiva signalerna återfanns i arbetsmarknadsstatistiken med generellt fallande arbetslöshetstal och där de flesta länder och regioner, med undantag för euroområdet, uppvisade siffror i nivå med före finanskrisen. Sverige hade per tredje kvartalet en årlig BNP-tillväxttakt på 2,8 procent samtidigt som inflationen under 2016 steg till 1,7 procent. Arbetslösheten sjönk till 6,9 procent.

Efter ett års väntan genomförde USA:s centralbank i december ett andra steg i höjningen av den amerikanska styrräntan. Räntan höjdes med en kvarts procentenhet till 0,75 procent. Den europeiska centralbanken ECB sänkte under 2016 sin styrränta med 0,05 procent till 0,00 procent. Den svenska riksbanken sänkte under året styrräntan från -0,35 procent till -0,50 procent.

Kapitalmarknadernas utveckling under 2016 kan sammanfattas i följande siffror:

Räntan på 10-åriga svenska statsobligationer slutade året på 0,5 procent, vilket var en halv procentenhet lägre än årets ingångsnivå. Som lägst stod dock den långa statsräntan i mitten av augusti då den tangerade nollstrecket. Den svenska

aktiemarknaden steg med tio procent. Även världsindex för aktier steg med tio procent i lokala valutor och cirka 18 procent mätt i svenska kronor. Den svenska kronan försvagades under året med nio procent mot dollarn och fem procent mot euron.

AFA Livförsäkring har, med hänsyn tagen till företagets goda konsolidering, en försiktig finansiell strategi som uttrycks i dess normalportfölj. Vid utgången av året hade företaget en betydande finansiell styrka med en fonderingskvot på 370 procent (343).

Risker

Under året har AFA Livförsäkrings försäkringsrisk varit oförändrad. Även den strategiska finansiella risktagandet, uttryckt i företagets normalportfölj, har varit oförändrat. I not 2 beskrivs företagets risker och riskhantering.

Förändringar i solvens- och redovisningsregelverken

Den 1 januari 2016 trädde det nya europeiska solvensregelverket, Solvens II, i kraft. Regelverket innebär en harmoniserad, övergripande och riskrelaterad solvensordning som avser att främja konkurrensen inom EU och samtidigt stödja en effektiv kapitalplanering och företagens egen riskhantering. Härigenom ska skyddet av de försäkrades intressen stärkas. Europeiska kommissionen har beslutat om en förordning med solvensregler som är direkt tillämpliga för medlemsstaterna. Kommissionen och Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten (EIOPA) har beslutat om bindande tekniska standarder och tillämpningsråd. I Sverige har direktivet genomförts genom ändringar i försäkringsrörelselagen.

AFA Försäkring har i flera års tid arbetat med att anpassa verksamheten till regelverkets krav. Bland de viktigaste resultaten av detta arbete kan nämnas framtagande av en Solvens II-anpassad styrningsmodell för risker, genomförande av egna risk- och solvensbedömningar (FLAOR/ORSA), kartläggning och implementering av nya krav för tillsynsrapportering och publik rapportering, framtagande av rapporteringslösning för interimis- och Solvens II-rapportering samt utbildning av AFA Försäkrings styrelseledamöter gällande det nya regelverket.

Solvens II ställer krav på försäkringsföretagen att upprätta en särskild Solvens II-balansräkning som beaktar

riskerna i företagets tillgångar och skulder. Kapitalbasen i denna balansräkning ska minst täcka ett stipulerat solvenskapitalkrav (SCR). Företagen kan välja att beräkna sitt SCR med en förutbestämd modell, standardformeln, eller ansöka om att få använda en intern modell. AFA Försäkring har valt att använda standardformeln.

AFA Försäkring har under 2016 levererat de kvantitativa tillsynsrapporter rörande bland annat Solvens II-balansräkningsvärderade tillgångar, skulder, kapitalbas och kapitalkrav som regelverket kräver. Under året har AFA Försäkring även arbetat med kvalitativa tillsynsrapporter och offentliga rapporter som ska levereras för första gången i maj 2017. Dessa beskriver aspekter av företagets och försäkringsgruppens verksamhet, resultat, företagsstyrningssystem, riskprofil, solvens och finansiering.

Även på redovisningsområdet sker en utveckling av gällande regelverk. Utvecklingen av den internationella redovisningsstandarden IFRS 17 avseende redovisning av försäkringskontrakt har pågått under flera år under ledning av International Accounting Standards Board (IASB). Fas II av standarden syftar till att formulera principer för enhetlig värdering av försäkringskontrakt samt att öka jämförbarhet mellan företag genom krav på presentation och upplysningar. Den slutliga standarden beräknas presenteras i början av 2017. Något obligatoriskt tillämpningsdatum har ännu inte fastställts.

Verksamhetsutveckling

Digitalisering av AFA Försäkrings verksamhet

Under 2016 har arbetet fortsatt med att förverkliga målen i AFA Försäkrings kanalstrategi som uppdaterades under slutet av 2015. Målet med kanalstrategin är en utökad digitaliserad och automatiserad hantering, med en enklare och smidigare process för kunderna, kortare ledtider, minskade hanteringskostnader och lägre miljöpåverkan som följd. En automatiserad hantering erbjuder bättre förutsättningar för effektiva samarbeten med externa parter och säkerställer en tillförlitlig process. Detta gör det också enklare för AFA Försäkring att arbeta för att alla som är berättigade till ersättning också får det.

Fokus under 2016 har legat på att digitalisera och automatisera moment i anmälningsprocessen samt ökade möjligheter för kunderna att kontakta AFA Försäkring digitalt. Som ett resultat av detta arbete kan den försäkrade idag

välja att lämna kompletterande uppgifter digitalt istället för per brev eller telefon. AFA Försäkring har också förbättrat flera delar av den digitala anmälan.

Personal

Medelantalet anställda under år 2016 uppgick till 37 personer (39) varav 65 procent (61) var kvinnor.

För redogörelse av principer och processer för ersättningar och förmåner till ledningen, se vidare not 21.

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

FEMÅRSÖVERSIKT

TEKNISKT RESULTAT, mnkr	2016	2015	2014	2013	2012
Skadeförsäkringsrörelsen					
Premieintäkter	503	504	481	464	3
Försäkringsersättningar	-444	-436	-478	-596	-538
Driftkostnader	-26	-28	-56	-40	-42
Övriga tekniska kostnader	-	-	-	7	-
Kapitalavkastning	236	86	361	331	296
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat	269	126	308	166	-281
Livförsäkringsrörelsen					
Premieintäkter	37	38	220	215	503
Försäkringsersättningar	-393	-380	-430	-453	-430
Livförsäkringsavsättningar	0	128	-12	160	130
Driftkostnader	-32	-34	-65	-48	-50
Övriga tekniska kostnader	-12	-13	-13	-13	-13
Kapitalavkastning	196	78	377	224	256
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat	-204	-183	77	85	396
ICKE-TEKNISKT RESULTAT, mnkr					
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat	269	126	308	166	-281
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat	-204	-183	77	85	396
Resultat före skatt	65	-57	385	251	115
ÅRETS RESULTAT	150	-17	369	226	185
PREMIENIVÅER, %					
AGB	0,15	0,15	0,15	0,15	0,01
TGL	0,00	0,00	0,10	0,10	0,25

EKONOMISK STÄLLNING, mnkr	2016-12-31	2015-12-31	2014-12-31	2013-12-31	2012-12-31
Skadeförsäkringsrörelsen					
Placeringsstillgångar	3340	2875	2792	2508	2491
Kassa och bank	210	201	206	182	59
Försäkringstekniska avsättningar	112	109	128	153	142
Konsolideringskapital					
<i>Beskattat eget kapital</i>	-134	-404	-530	-838	-1005
<i>Uppskjuten skatteskuld</i>	3385	3385	3385	3385	3385
Totalt konsolideringskapital	3251	2981	2855	2547	2380
Livförsäkringsrörelsen					
Placeringsstillgångar	2781	2811	3223	3168	3424
Kassa och bank	143	168	168	147	221
Försäkringstekniska avsättningar	1660	1686	1869	1847	2013
Konsolideringskapital					
<i>Beskattat eget kapital</i>	1083	1202	1345	1284	1224
<i>Obeskattade reserver</i>	0	58	58	58	53
<i>Uppskjuten skatteskuld</i>	3	30	71	57	42
Totalt konsolideringskapital	1086	1290	1474	1399	1319
AFA Livförsäkring totalt					
Placeringsstillgångar	6121	5686	6016	5676	5915
Kassa och bank	353	369	374	329	280
Försäkringstekniska avsättningar	1772	1795	1996	2000	2155
Konsolideringskapital					
<i>Beskattat eget kapital</i>	948	798	815	446	219
<i>Obeskattade reserver</i>	3385	3443	3443	3443	3438
<i>Uppskjuten skatteskuld</i>	3	30	71	57	42
Totalt konsolideringskapital	4336	4271	4329	3946	3699
Balansomslutning	6561	6150	6520	6064	6263
NYCKELTAL, %	2016	2015	2014	2013	2012
Skadeförsäkringsrörelsen					
Skadeprocent	88,3	86,3	99,4	128,4	16812,5
Driftkostnadsprocent	5,2	5,6	11,7	8,6	1300,0
Totalkostnadsprocent	93,4	92,0	111,1	137,1	18112,5
Direktavkastningsprocent ¹⁾	1,9	2,1	2,5	2,9	3,3
Totalavkastningsprocent ²⁾	8,1	3,1	14,7	14,6	11,8
Konsolideringsgrad	646,3	591,5	593,3	549,1	74387,5
Livförsäkringsrörelsen					
Förvaltningskostnadsprocent	1,1	1,1	2,0	1,5	1,6
Direktavkastningsprocent ¹⁾	1,7	1,4	2,1	2,4	2,9
Totalavkastningsprocent ²⁾	7,5	2,2	12,5	7,2	8,5
Konsolideringsgrad	2927,0	3423,1	670,1	650,0	262,3
AFA Livförsäkring, totalt					
Direktavkastningsprocent ¹⁾	1,8	1,7	2,3	2,6	3,1
Totalavkastningsprocent ²⁾	7,9	2,6	13,5	10,3	10,0
Konsolideringsgrad	802,6	788,0	617,4	581,0	731,1
Konsolideringskapital i % av FTA	244,3	237,9	216,8	197,3	171,6
Driftkostnader för skadereglering i procent av utbetalda försäkringsersättningar	1,9	2,7	3,1	3,1	4,1
Driftkostnader för finansförvaltning i procent av förvaltad kapital	0,12	0,12	0,09	0,13	0,17
Solvensrelaterade nyckeltal³⁾					
Kapitalbas	4522				
<i>varav primärkapital</i>	4522				
Minimikapitalkrav	358				
Solvenskapitalkrav	1430				

¹⁾ Direktavkastning beräknas utifrån andelen direktavkastning i förhållande till totalavkastning enligt samma princip som i totalavkastningstabell.

²⁾ Totalavkastning redovisas enligt metod i totalavkastningstabell vilket också är det mått som används internt.

³⁾ Från och med den 1 januari 2016 ska solvensrelaterade upplysningar lämnas i årsredovisningen. I enlighet med FFFS 2015:12 har ingen omräkning skett för tidigare perioder.

VERKSAMHETENS RESULTAT

Premieintäkter

Premieintäkten minskade till 503 miljoner kronor (504) i skadeförsäkringsrörelsen och minskade till 37 miljoner kronor (38) i livförsäkringsrörelsen på grund av att ingen premie för TGL-försäkringen har tagits in under 2016. Premiesatsen för AGB-försäkringen har under året varit oförändrad och har uppgått till 0,15 procent av lönesumman. Premiesatsen för TGL-försäkringen uppgick under året till 0,00 procent av lönesumman (0,00).

Försäkringsersättningar

Skadeförsäkringsrörelsen

Försäkringsersättningar i skadeförsäkringsrörelsen består av ersättningar för friställningar under verksamhetsåret i samband med omstruktureringar inom näringslivet. Årets försäkringsersättningar uppgick till 444 miljoner kronor (436). Se vidare not 4.

Livförsäkringsrörelsen

Försäkringsersättningar för TGL består av ersättningar i samband med dödsfall under året. Kostnaden för försäkringsersättningar uppgick till 359 miljoner kronor (351). Se vidare not 4.

Försäkringsersättningar för familjeskyddsförsäkringen består av ersättningar till efterlevande för under året avlidna personer. Kostnaden för försäkringsersättningar uppgick till 34 miljoner kronor (29). Se vidare not 4.

Förändring i livförsäkringsavsättning

Livförsäkringsavsättningen i TGL minskade med 21 miljoner kronor (minskade med 126). Se vidare not 7.

Livförsäkringsavsättningen i familjeskyddsförsäkringen ökade med 21 miljoner kronor (minskade med 2). Se vidare not 7.

Driftkostnader

Företagets totala driftkostnader uppgick till 82 miljoner kronor (92). Minskningen är främst hänförlig till en ändrad diskonteringsränta på pensionsskulden. Se vidare not 5.

Kapitalavkastning

Företagets totala kapitalavkastning uppgick till 432 miljoner kronor (164). Totalavkastningen för företagets placerings-

tillgångar uppgick under år 2016 till 7,9 procent (2,6). Den aktiva avkastningen för noterade tillgångar uppgick till 0,8 procentenheter (-1,2).

Under tioårsperioden 2007–2016 har företagets avkastning understigit normalportföljsavkastningen med sammanlagt 1,2 procentenheter.

I not 6 specificeras och utvärderas årets avkastning fördelad på olika tillgångsslag i en totalavkastningstabell och en bidragsanalys.

Övriga tekniska kostnader

Övriga tekniska kostnader utgörs av anslag för forskning. Dessa uppgick i företaget till 12 miljoner kronor (13).

Rörelseresultat

Resultat före bokslutsdispositioner och skatt uppgår till 65 miljoner kronor (-57). Resultatförbättringen beror främst på en högre kapitalavkastning jämfört med föregående år.

VERKSAMHETENS STÄLLNING

Balansräkning

Balansomslutningen uppgår till 6 561 miljoner kronor (6 150).

Placeringstillgångar

Placeringstillgångarna i företaget uppgick till 6 121 miljoner kronor (5 686). Se vidare not 10–11 och 24–25.

Exponeringsmässigt bestod portföljen vid utgången av år 2016 till 51 procent (52) av räntebärande värdepapper och till 49 procent (48) av noterade aktier.

Försäkringstekniska avsättningar

Skadeförsäkringsrörelsen

De försäkringstekniska avsättningarna består av avsättning för oreglerade skador. Denna uppgick till 112 miljoner kronor (109). Se vidare not 14.

Livförsäkringsrörelsen

De försäkringstekniska avsättningarna består av avsättning för oreglerade skador samt livförsäkringsavsättning. Avsättning för oreglerade skador motsvarar det beräknade värdet av företagets ansvarighet på grund av inträffade men ej rapporterade försäkringsfall. Livförsäkringsavsättningen i tjänstegrupplivförsäkringen (TGL) är en avsättning för premiefrielse vid sjukfall medan livförsäkringsavsättningen

för familjeskyddsförsäkringen är en avsättning för framtida utbetalningar för kända dödsfall.

De försäkringstekniska avsättningarna för TGL-försäkringen uppgick till 1 531 miljoner kronor (1 577) varav avsättning för oreglerade skador om 128 miljoner kronor (153) samt livförsäkringsavsättning om 1 403 miljoner kronor (1 424). Se vidare not 14 och 15.

De försäkringstekniska avsättningarna för familjeskydds-försäkringen uppgick till 129 miljoner kronor (109) varav avsättning för oreglerade skador om 13 miljoner kronor (13) samt livförsäkringsavsättning om 116 miljoner kronor (96). Se vidare not 14 och 15.

Eget kapital och konsolideringskapital

Eget kapital ökade med 150 miljoner kronor till 948 miljoner kronor jämfört med en minskning om 17 miljoner kronor till 798 miljoner kronor föregående år. Konsolideringskapitalet ökade under året till 4 336 miljoner kronor (4 271). Konsolideringskapitalet motsvarar 244 procent (238) av de försäkringstekniska avsättningarna.

Kassaflöde

Årets kassaflöde var negativt. Kassa och bank minskade med 16 miljoner kronor (minskade med 9).

FRAMTIDSUTSIKTER

Vid förväntad utveckling av premieintäkter, försäkringsersättning och driftkostnader krävs en totalavkastning på cirka 6,9 procent (8,0) på företagets placeringstillgångar för att uppnå nollresultat år 2017.

Varje procentenhets avkastning innebär cirka 57 miljoner kronor (56) i resultat för AFA Livförsäkring. Detta motsvarar i sin tur cirka 0,03 procentenheter (0,03) i premienivå för TGL-försäkringen eller cirka 0,02 procentenheter (0,02) i avgiftsnivå för AGB-försäkringen.

VINSTDISPOSITION

Styrelsen föreslår att till bolagsstämman förfogande stående överskott i kronor enligt nedan, balanseras i ny räkning.

Ingående konsolideringsfond	797 208 552
Årets resultat	149 934 406
Summa	947 142 958

RESULTATRÄKNING
mnkr

TEKNISK REDOVISNING AV SKADEFÖRSÄKRINGSRÖRELSE	NOT	2016	2015
Premieintäkter	3	503	504
Försäkringsersättningar	4		
<i>Utbetalda försäkringsersättningar</i>		-441	-454
<i>Förändring i avsättning för oreglerade skador</i>		-3	18
Summa försäkringsersättningar		-444	-436
Driftkostnader	5	-26	-28
Kapitalavkastning	6		
<i>Kapitalavkastning, intäkter</i>		219	163
<i>Orealiserade vinster på placeringstillgångar</i>		66	40
<i>Kapitalavkastning, kostnader</i>		-18	-20
<i>Orealiserade förluster på placeringstillgångar</i>		-31	-97
Summa kapitalavkastning		236	86
SKADEFÖRSÄKRINGSRÖRELSENS TEKNISKA RESULTAT		269	126
TEKNISK REDOVISNING AV LIVFÖRSÄKRINGSRÖRELSE			
Premieinkomst	3	37	38
Försäkringsersättningar	4		
<i>Utbetalda försäkringsersättningar</i>		-418	-435
<i>Förändring i avsättning för oreglerade skador</i>		25	55
Summa försäkringsersättningar		-393	-380
Förändring av livförsäkringsavsättning	7	0	128
Driftkostnader	5	-32	-34
Övriga tekniska kostnader (anslag)		-12	-13
Kapitalavkastning	6		
<i>Kapitalavkastning, intäkter</i>		230	179
<i>Orealiserade vinster på placeringstillgångar</i>		3	42
<i>Kapitalavkastning, kostnader</i>		-13	-29
<i>Orealiserade förluster på placeringstillgångar</i>		-24	-114
Summa kapitalavkastning		196	78
LIVFÖRSÄKRINGSRÖRELSENS TEKNISKA RESULTAT		-204	-183
ICKE-TEKNISK REDOVISNING FÖR AFA LIVFÖRSÄKRING TOTALT			
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat		269	126
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat		-204	-183
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt		65	-57
Förändring av periodiseringsfond	8	58	-
Resultat före skatt		123	-57
Skatt på årets resultat	9	27	40
ÅRETS RESULTAT		150	-17
RAPPORT ÖVER TOTALRESULTAT		2016	2015
Årets resultat		150	-17
Övrigt totalresultat för året		-	-
TOTALRESULTAT FÖR ÅRET		150	-17

SPECIFIKATION AV ÅRETS RESULTAT PER FÖRSÄKRINGSGREN

	Skadeförsäkrings- rörelsen	Livförsäkrings- rörelsen	AFA Livförsäkring	
	AGB	TGL	Familjeskydds- försäkringen	Totalt
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt	269	-183	-21	65
Uttag ur säkerhetsreserv	-	-	-	-
Upplösning av periodiseringsfond	-	58	-	58
Resultat före skatt	269	-125	-21	123
Skatt på årets resultat				
<i>Aktuell skatt</i>	-	-	-	-
<i>Uppskjuten skatt</i>	-	27	-	27
<i>Avkastningsskatt</i>	-	-	0	0
Summa skatt på årets resultat	-	27	0	27
ÅRETS RESULTAT	269	-98	-21	150

TEKNISK REDOVISNING AV LIVFÖRSÄKRINGSRÖRELSE

	NOT	TGL	Familjeskydds- försäkringen	Summa
Premieinkomst	3	5	32	37
Försäkringsersättningar	4			
<i>Utbetalda försäkringsersättningar</i>		-380	-32	-412
<i>Driftkostnader för skadereglering</i>		-4	-2	-6
<i>Förändring i avsättning för oreglerade skador</i>		25	0	25
Summa försäkringsersättningar		-359	-34	-393
Förändring av livförsäkringsavsättning	7	21	-21	0
Driftkostnader	5	-30	-2	-32
Övriga tekniska kostnader (anslag)		-12	-	-12
Kapitalavkastning	6			
<i>Kapitalavkastning, intäkter</i>		226	4	230
<i>Orealiserade vinster på placeringstillgångar</i>		3	-	3
<i>Kapitalavkastning, kostnader</i>		-13	0	-13
<i>Orealiserade förluster på placeringstillgångar</i>		-24	-	-24
Summa kapitalavkastning		192	4	196
LIVFÖRSÄKRINGSRÖRELSENS TEKNISKA RESULTAT		-183	-21	-204

FÖRSÄKRINGSTEKNISKA AVSÄTTNINGAR

Livförsäkringsavsättning	15	1 403	116	1 520
Avsättning för oreglerade skador	14	128	13	141

I posten Kapitalavkastning, intäkter redovisas livförsäkringsrörelsens interna ränteutgifter och kostnader brutto. För livförsäkringsrörelsen totalt redovisas dock dessa netto.

BALANSRÄKNING PER DEN 31 DECEMBER
mnkr

TILLGÅNGAR	NOT	2016	2015
Placeringstillgångar			
Andra finansiella placeringstillgångar	10,11,24,25		
<i>Aktier och andelar</i>		2 843	2 785
<i>Obligationer och andra räntebärande värdepapper</i>		2 845	2 800
<i>Utlåning till kreditinstitut</i>		310	84
<i>Derivat</i>		8	17
<i>Övriga finansiella placeringstillgångar</i>		115	-
Summa andra finansiella placeringstillgångar		6 121	5 686
Summa placeringstillgångar		6 121	5 686
Fordringar			
Fordringar avseende direkt försäkring		17	15
Övriga fordringar	12	47	51
Summa fordringar		64	66
Andra tillgångar			
Kassa och bank		353	369
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	13	23	29
SUMMA TILLGÅNGAR		6 561	6 150

BALANSRÄKNING PER DEN 31 DECEMBER
mnkr

EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	NOT	2016	2015
Eget kapital	20		
Aktiekapital		1	1
Konsolideringsfond		797	814
Årets resultat		150	-17
Summa eget kapital		948	798
Obeskattade reserver	8		
Säkerhetsreserv		3 385	3 385
Periodiseringsfond		-	58
Summa obeskattade reserver		3 385	3 443
Försäkringstekniska avsättningar			
Livförsäkringsavsättning	15	1 520	1 520
Avsättning för oreglerade skador	14	253	275
Summa försäkringstekniska avsättningar		1 773	1 795
Andra avsättningar			
Avsättning för skatter	16	3	30
Skulder			
Skulder avseende direkt försäkring	17	12	15
Derivat	11,18,25	51	7
Övriga skulder	19	382	59
Summa skulder		445	81
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		7	3
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		6 561	6 150

KASSAFLÖDESANALYS

mnkr

	2016	2015
Kassaflöde från den löpande verksamheten		
Premiebetalningar	491	495
Skadeutbetalningar	-861	-887
Utbetalningar för driftkostnader	51	-40
Utbetalningar från anslagsverksamhet m.m.	0	-11
Investeringar/försäljningar i:		
Aktier och andelar	246	184
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	39	175
Derivat	-54	-122
Övriga finansiella placeringstillgångar	183	-
Utlåning till kreditinstitut	-206	37
Erhållna utdelningar	87	83
Erhållna räntor	73	84
Betalda räntor	-18	-6
Betald inkomstskatt	-47	-1
Summa kassaflöde från den löpande verksamheten	-16	-9
ÅRETS KASSAFLÖDE	-16	-9
Kassa och bank vid årets början	368	375
Valutakursdifferens i kassa och bank	1	2
KASSA OCH BANK VID ÅRETS SLUT	353	368

AFA Livförsäkring har ej investerat i materiella eller immateriella anläggningstillgångar under 2016 och 2015 och redovisar därför inget kassaflöde från investeringsverksamheten.

FÖRÄNDRING I EGET KAPITAL
mnkr

	Aktiekapital	Konsolideringsfond	Totalresultat för perioden	Totalt eget kapital
SKADEFÖRSÄKRINGSRÖRELSEN				
Ingående balans 1 januari 2015	0,5	-838	307	-531
Föregående års vinstdisposition		307	-307	-
Totalresultat för perioden			126	126
Utgående balans 31 december 2015	0,5	-531	126	405
Ingående balans 1 januari 2016	0,5	-531	126	-405
Föregående års vinstdisposition		126	-126	-
Totalresultat för perioden			269	269
Utgående balans 31 december 2016	0,5	-405	269	-136
LIVFÖRSÄKRINGSRÖRELSEN				
TGL				
Ingående balans 1 januari 2015	0,5	1 168	48	1217
Föregående års vinstdisposition		48	-48	-
Totalresultat för perioden			-147	-147
Utgående balans 31 december 2015	0,5	1 216	-147	1070
Ingående balans 1 januari 2016	0,5	1 216	-147	1070
Föregående års vinstdisposition		-147	147	-
Totalresultat för perioden			-98	-98
Utgående balans 31 december 2016	0,5	1 069	-98	972
Familjeskyddsförsäkringen				
Ingående balans 1 januari 2015		115	14	129
Föregående års vinstdisposition		14	-14	-
Totalresultat för perioden			4	4
Utgående balans 31 december 2015		129	4	133
Ingående balans 1 januari 2016		129	4	133
Föregående års vinstdisposition		4	-4	-
Totalresultat för perioden			-21	-21
Utgående balans 31 december 2016		133	-21	112
AFA LIVFÖRSÄKRING TOTALT				
Ingående balans 1 januari 2015	1	445	369	815
Föregående års vinstdisposition		369	-369	-
Totalresultat för perioden			-17	-17
Utgående balans 31 december 2015	1	814	-17	798
Ingående balans 1 januari 2016	1	814	-17	798
Föregående års vinstdisposition		-17	17	-
Totalresultat för perioden			150	150
Utgående balans 31 december 2016	1	797	150	948

Ägare och antal aktier:

Landsorganisationen i Sverige (LO)
Svenskt Näringsliv

5 (5) aktier à nom. 100 000 kronor
5 (5) aktier à nom. 100 000 kronor

De finansiella rapporterna och noterna till de finansiella rapporterna presenteras i miljoner svenska kronor om inte annat anges. På grund av avrundning i noterna kan summeringar avvika från totalen.

Not 1. Redovisningsprinciper

Allmän information

Denna årsredovisning har upprättats och godkänts av styrelsen och verkställande direktören den 5 april 2017 och kommer att föreläggas bolagsstämman den 14 juni 2017 för fastställande. Företaget är ett svenskt försäkringsaktiebolag med säte i Stockholm och kontor i centrala Stockholm.

Uttalande om överensstämmelse med tillämpade regelverk

AFA Livförsäkring tillämpar så kallad lagbegränsad IFRS, vilket innebär att internationella redovisningsstandarder tillämpas i den utsträckning svensk lagstiftning på redovisningsområdet tillåter detta.

Den finansiella rapporteringen följer lagen om årsredovisning i försäkringsföretag (ÄRFL) samt Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om årsredovisning i försäkringsföretag FFFS 2015:12 och dess ändringsföreskrifter. Vidare tillämpas Rådet för finansiell rapportering (RFR) rekommendation RFR 2 Redovisning för juridiska personer vid upprättandet av årsredovisningen. Samma redovisningsprinciper och beräkningsmetodik har tillämpats som i den senaste årsredovisningen.

Nya och ändrade standarder och tolkningar som gäller för räkenskapsåret 2016

Den 1 januari 2016 trädde Finansinspektionens föreskrifter FFFS 2015:12 i kraft och ersatte därmed FFFS 2008:26. Detta har endast haft begränsade effekter på företagets årsredovisning avseende uppställningsformer för resultat- och balansräkningar, benämningar och definitioner samt upplysningskrav.

Nya och ändrade standarder och tolkningar som ännu ej trätt i kraft

International Accounting Standards Board (IASB) har givit ut nya och ändrade standarder och tolkningar som ännu ej trätt i kraft. Vissa av dessa standarder är godkända inom EU medan andra ännu inte har godkänts för tillämpning. Nedan återfinns de nya och ändrade standarder och tolkningar som getts ut av IASB men som ännu ej har trätt i kraft. Dessa har ännu inte tillämpats av företaget.

IFRS 9 – Finansiella instrument kommer att ersätta befintliga regler om redovisning, värdering, nedskrivning och säkringsredovisning. Standarden förväntas godkännas av EU för tillämpning i räkenskapsår som börjar 1 januari 2018. Den preliminära bedömningen är att standarden inte kommer att innebära några väsentliga förändringar för AFA Livförsäkring, eftersom företaget redan idag värderar de flesta finansiella instrument till verkligt

värde med förändringar över resultaträkningen och eftersom det inte tillämpar säkringsredovisning.

Standarden IFRS 15 – Intäkter kommer att ersätta befintliga regler för intäktsredovisning med en enda standard som förväntas godkännas av EU under fjärde kvartalet 2017 för tillämpning. AFA Livförsäkrings bedömning är att redovisningen av intäkterna ifrån huvudverksamheten – premier i försäkringsrörelsen – inte kommer att påverkas, men ingen slutlig bedömning har gjorts av hur redovisningen av övriga intäkter kommer att påverkas. Dock förväntas standarden inte få någon väsentlig påverkan på AFA Livförsäkrings finansiella rapporter.

En ny standard om redovisning av leasingavtal (IFRS 16) har publicerats under 2016 och förväntas godkännas av EU för förstagångstillämpning av från och med 1 januari 2019. Standarden bedöms dock inte få någon väsentlig effekt på AFA Livförsäkrings finansiella rapporter när den träder i kraft, eftersom företaget inte har tecknat några väsentliga leasingavtal i egen-skap av leasetagare.

I övrigt håller IASB på att färdigställa en standard om redovisning och värdering av försäkringsavtal som förväntas publiceras i början på 2017. AFA Livförsäkring följer noga hur arbetet med detta fortskrider för att bedöma hur det kommer att påverka företaget, särskilt hur standarden ska tillämpas i juridisk person och hur förstagångstillämpningen ska koordineras med den för IFRS 9.

Slutligen har en rad mindre, specifika ändringar beslutats i enskilda IFRS-standarder, men inga av dessa har bedömts beröra AFA Livförsäkring.

Värderingsgrunder för upprättande av redovisningen

Tillgångar och skulder värderas till anskaffningsvärden med undantaget för placeringstillgångar som redovisas till verkligt värde och försäkringstekniska avsättningar som redovisas enligt vedertagna aktuariella metoder och betryggande aktuariella antaganden. Värdeförändringarna för placeringstillgångar och försäkringstekniska avsättningar redovisas i resultaträkningen.

IFRS 4 föreskriver att endast avtal som innebär en betydande överföring av försäkringsrisk, till skillnad från avtal som till övervägande del innebär sparande, ska redovisas som försäkringsavtal. Samtliga AFA Livförsäkrings försäkringsprodukter innebär att företaget övertar en betydande risk för försäkringstagarna genom att gå med på att kompensera dem eller andra förmåntagare om en förutbestämd försäkrad händelse skulle inträffa.

Redovisning av utländsk valuta

Företagets funktionella valuta och rapporteringsvaluta är svenska kronor. Transaktioner i utländsk valuta omräknas till svenska kronor enligt de valutakurser som gäller på transaktionsdagen. På balansdagen omräknas monetära tillgångar och skulder i utländsk valuta till svenska kronor enligt gällande balansdagskurs. Valutakursvinster och -förluster som uppkommer till följd av detta redovisas i resultaträkningen i posterna Kapitalavkastning, intäkter och Kapitalavkastning, kostnader.

Tillämpade principer för poster i resultaträkningen

I resultaträkningen sker en uppdelning av resultatet i en skadeförsäkringsrörelse och en livförsäkringsrörelse. En resultatanalys för livförsäkringsrörelsen redovisar ytterligare detaljer för försäkringarna inom livförsäkringsrörelsen. Kapitalavkastningen redovisas i det tekniska resultatet för såväl skadeförsäkringsrörelsen som livförsäkringsrörelsen.

Posterna som ingår i det tekniska resultatet avser till helt övervägande del företagets verksamhet som försäkringsgivare. Det icke-tekniska resultatet utgörs av de poster som i huvudsak är hänförliga till kapitalförvaltningen.

Premieintäkter/premieinkomster

Premier från försäkringsavtal redovisas som intäkter i takt med intjänandet med avdrag för konstaterade och befarade kundförluster.

För TGL-produkten är premieinkomsten även reducerad för beräknad premieskatt.

Försäkringsersättningar

De totala försäkringsersättningarna för redovisningsperioden omfattar dels under perioden utbetalda försäkringsersättningar, dels förändringar i avsättning för oreglerade skador. Utbetalda försäkringsersättningar inkluderar förutom skadeersättningar även kostnader för skadereglering.

Förändring av livförsäkringsavsättning

Posten avser årets förändring av livförsäkringsavsättning.

Driftkostnader

Resultaträkningens tekniska resultats redovisade driftkostnader för perioden delas upp på driftkostnader för skadereglering och kostnader för övrig försäkringsteknisk verksamhet. I den icke-tekniska redovisningen av kapitalavkastning ingår driftkostnader för kapitalförvaltningen.

Driftkostnaderna avser både direkta och indirekta kostnader. De fördelas och redovisas utifrån den funktion de härrör ifrån:

- Skadereglering
- Administration
- Kapitalförvaltning

AFA Sjukförsäkring, AFA Trygghetsförsäkring och AFA Livförsäkring bedrivs i en gemensam organisation. Driftkostnader fördelas med hänsyn till respektive företags andel av resursförbrukningen i organisationen.

Ersättningar till anställda

Företagets anställda är tillika anställda i AFA Sjukförsäkring, AFA Trygghetsförsäkring och AFA Livförsäkring. Ersättningar till anställda fördelas med hänsyn till respektive företags andel av resursförbrukningen i organisationen.

Pensionskostnader

I företaget finns både avgiftsbestämda och förmånsbestämda pensionsplaner reglerade genom kollektivavtal samt individuella pensionsutfästelser. De förmånsbestämda pensionsplanerna är tryggade genom pensionsavsättningar i balansräkningen, Konsumentkooperationens pensionsstiftelse eller genom försäkring. AFA Sjukförsäkring har tecknat kreditförsäkring motsvarande pensionsavsättningen hos Försäkringsbolaget PRI Pensionsgaranti. De individuella pensionsutfästelserna är tryggade genom försäkring och i form av direktpension som säkerställts via kapitalförsäkring med pantförskrivning.

Som avgiftsbestämda pensionsplaner klassificeras de planer där företagets förpliktelse är begränsad till de avgifter som företaget åtagit sig att betala, vilket medför att den anställda bär den aktuariella risken och investeringsrisken. Avgifterna till avgiftsbestämda pensionsplaner redovisas som en kostnad i årets resultat under den period som intjänandet sker.

Som förmånsbestämda pensionsplaner klassificeras de planer där den anställda garanteras en viss pension i förhållande till lönen samt att företaget i allt väsentligt bär den aktuariella risken och investeringsrisken. Förmånsbestämda pensionsplaner redovisas i enlighet med förenklingsregeln i RFR 2 och beräknas enligt tryggandelagen samt PRI:s och Konsumentkooperationens grunder.

Kostnaderna för de förmånsbestämda planerna redovisas som en kostnad i resultaträkningen i den takt pensionsrätten intjänas.

Övriga tekniska kostnader

I posten Övriga tekniska kostnader redovisas sådana kostnader i försäkringsrörelsen som inte omfattar överföring av försäkringsrisk. Kostnaderna avser främst stöd till forskning.

Kapitalförvaltningens resultat

Kapitalförvaltningens resultat består av Kapitalavkastning, intäkter, Kapitalavkastning, kostnader, Orealiserade vinster på placeringstillgångar och Orealiserade förluster på placeringstillgångar.

Kapitalavkastning, intäkter

Kapitalförvaltningens intäkter består av utdelningar, ränteintäkter, valutakursvinster samt realisationsvinster avseende placerings-tillgångar.

Utdelningar

Utdelningar avser aktieutdelningar vilka redovisas i resultaträkningen i den period då rätten till betalning fastställs.

Ränteintäkter, valutakursvinster och realisationsvinster

Ränteintäkter utgörs av ränta på obligationer och andra räntebärande värdepapper, utlåning till kreditinstitut, bankmedel, övriga finansiella placeringstillgångar och värdepapperslån.

Ränteintäkter från obligationer och andra räntebärande värdepapper beräknas enligt effektivräntemetoden. Denna metod används för beräkning av det upplupna anskaffningsvärdet för en

NOTUPPLYSNINGAR

finansiell tillgång eller finansiell skuld och för periodisering av ränteuttaget eller räntekostnaden över relevant period.

Valutakursvinster samt realisationsvinster redovisas löpande i resultaträkningen i takt med att de uppstår.

Kapitalavkastning, kostnader

Kapitalförvaltningens kostnader består av driftkostnader för kapitalförvaltningen, räntekostnader och finansiella kostnader, valutakursförluster samt realisationsförluster avseende placeringstillgångar.

Orealiserade vinster på placeringstillgångar och Orealiserade förluster på placeringstillgångar

Orealiserade vinster och förluster på placeringstillgångar beskrivs i avsnittet Placeringstillgångar under rubriken Tillämpade principer för poster i balansräkningen.

Inkomstskatt

AFA Livförsäkringsaktiebolag är skattepliktigt för inkomstskatt på sin verksamhet inom tjänstegrupplivförsäkringen. Företagets skatt för perioden utgörs av aktuell skatt och uppskjuten skatt. Aktuell skatt är skatt som hänför sig till periodens skattepliktiga resultat. Uppskjuten skatt uppstår på grund av temporära skillnader mellan en tillgångs eller skulds skattemässiga värde och dess bokförda värde. Aktuell skatt och uppskjuten skatt redovisas i resultaträkningen.

Verksamheten inom familjeskyddsförsäkringen är avkastnings-skattepliktig. Underlag för beräkningen av avkastningsskatt utgörs av verksamhetens nettotillgångar vid årets ingång.

Tillämpade principer för poster i balansräkningen

Andra finansiella placeringstillgångar

Med andra finansiella placeringstillgångar avses finansiella instrument, vilka definieras som varje form av avtal som ger upphov till en finansiell tillgång i ett företag och en finansiell skuld eller ett eget kapitalinstrument i ett annat företag. Andra finansiella placeringstillgångar utgörs av aktier och andelar, obligationer och andra räntebärande värdepapper, utlåning till kreditinstitut, derivat, övriga finansiella placeringstillgångar och värdepapperslån. Med Övriga finansiella placeringstillgångar avses återköpstransaktioner.

Samtliga andra finansiella placeringstillgångar (förutom Övriga finansiella placeringstillgångar) samt finansiella skulder som är derivat har bedömts tillhöra kategorin finansiella tillgångar och finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen. Aktier och andelar samt obligationer och andra värdepapper klassificeras till kategorin genom identifiering vid första redovisningstillfället. Derivat tillhör kategorin genom att de per definition anses tillhöra kategorin finansiella instrument som innehas för handel.

Klassificeringen baseras på att AFA Livförsäkring förvaltar och att resultatet utvärderas baserat på verkligt värde i enlighet med den riskhanterings- och investeringsstrategi som styrelsen beslutar,

och samt att uppföljning internt till styrelse och ledning utgår från verkligt värde. Tillgångar och skulder omvärderas löpande samt på balansdagen till verkligt värde med värdeförändringar redovisade i resultaträkningen.

Med verkligt värde på finansiella tillgångar som handlas på en aktiv marknad avses den senaste kursen på balansdagen. Verkligt värde för finansiella tillgångar som inte handlas på en aktiv marknad fastställs med hjälp av olika värderingstekniker baserade på observerbara marknadsdata alternativt icke-observerbara marknadsdata.

För samtliga finansiella tillgångar och finansiella skulder tillämpas affärsdagsredovisning, vilket innebär att fordringar och skulder avseende ej reglerade affärer uppkommer. Dessa redovisas som övriga fordringar eller övriga skulder.

En finansiell tillgång eller finansiell skuld redovisas i balansräkningen när företaget blir part i instrumentets avtalsmässiga villkor. Vid försäljning av en finansiell tillgång eller finansiell skuld upphör den att redovisas i balansräkningen på affärsdagen och vinst eller förlust redovisas i resultaträkningen.

Anskaffningsvärdet för andra finansiella placeringstillgångar i kategorin verkligt värde över resultaträkningen fastställs exklusive eventuella transaktionskostnader. Transaktionskostnader redovisas i stället i resultaträkningen i posten Kapitalavkastning, kostnader för dessa instrument.

Aktier och andelar

Aktier och andelar värderas till verkligt värde. Värderingsteknik för aktier och andelar beskrivs i not 11. Aktier och andelar redovisas i balansräkningen under Andra finansiella placeringstillgångar.

Obligationer och andra räntebärande värdepapper

Obligationer och andra räntebärande värdepapper värderas till verkligt värde. Värderingsteknik för obligationer och andra räntebärande värdepapper beskrivs i not 11. Obligationer och andra räntebärande värdepapper redovisas i balansräkningen under Andra finansiella placeringstillgångar.

Utlåning till kreditinstitut

Utlåning till kreditinstitut avser utlåning till banker där insatta medel är disponibla först efter en viss uppsägningstid. Utlåningen värderas till upplupet anskaffningsvärde och redovisas i balansräkningen under rubriken Andra finansiella placeringstillgångar.

Derivat

Samtliga derivat värderas individuellt och till verkligt värde. Derivatkontrakt med positivt verkligt värde på balansdagen redovisas i balansräkningen i posten Derivat under Andra finansiella placeringstillgångar. Derivatkontrakt med negativt verkligt värde redovisas på balansräkningens skuldsida i posten Derivat. Se vidare not 11.

Återköpstransaktioner

Återköpstransaktioner delas upp i två typer av transaktioner: Återköpsavtal och omvända återköpsavtal. Vid ett återköpsavtal säljer företaget en obligation samtidigt som motparten förbinder sig att sälja tillbaka obligationen vid en förutbestämd tidpunkt till ett förutbestämt pris. Såld obligation redovisas i balansräkningen till verkligt värde eftersom risk och avkastning inte övergår till köparen under återköpsavtalet. Den likvid som erhålls redovisas som skuld under posten Övriga skulder. Den sålda obligationen anges i not 24.

Vid ett omvänt återköpsavtal köper företaget en obligation och motparten förbinder sig att köpa tillbaka obligationen på en förutbestämd dag till ett förutbestämt pris. Köpt obligation redovisas inte i balansräkningen och erlagd likvid redovisas som en fordran under posten Övriga finansiella placeringstillgångar.

Värdepapperslån

Värdepapperslån innebär att värdepapper lånas ut mot ersättning och erhållande av säkerhet. För företaget inskränker sig värdepapperslån till utländska aktier som företaget lånar ut till motparter med hög kreditvärdighet och som ställer säkerhet i form av likvida medel eller värdepapper.

Eftersom utlåningen inte är en transaktion där all risk och avkastning överlåts till motparten redovisas utlånade värdepapper i balansräkningen till verkligt värde. Ersättningen för utlånade aktier redovisas i resultaträkningen under Kapitalavkastning, intäkter som Övriga ränteintäkter.

Samtliga säkerheter som erhållits vid utlåningen av värdepapper anges i not 24. I de fall erhållna säkerheter utgörs av likvida medel placeras dessa i räntebärande värdepapper. AFA Livförsäkrings värdepapperslån hanteras av företagens depåbank.

Övriga finansiella tillgångar och skulder

Övriga finansiella tillgångar utgörs av Fordringar avseende direkt försäkring, Övriga fordringar samt Upplupna ränte- och hyresintäkter. Dessa poster kategoriseras som lånefordringar och kundfordringar vilket innebär värdering till upplupet anskaffningsvärde. Övriga fordringars förväntade löptid är dock kort och dessa fordringar redovisas därför till nominellt belopp utan diskontering. Avdrag görs för fordringar som bedömts som osäkra. Nedskrivningar av fordringar avseende direkt försäkring redovisas som minskade premieintäkter och nedskrivningar av andra typer av fordringar redovisas som driftkostnader.

Övriga finansiella skulder består av Skulder avseende direkt försäkring, Övriga skulder samt upplupna räntekostnader. Övriga finansiella skulder värderas normalt till upplupet anskaffningsvärde. Övriga finansiella skulders förväntade löptid är dock kort och dessa skulder redovisas därför till nominellt belopp utan diskontering.

Kassa och bank

Kassa och bank består av banktillgodohavanden i försäkringsrörelsen och likvida medel överförda till kapitalförvaltningen. Kassa och bank redovisas i balansräkningen under Andra tillgångar.

Kassa och bank ingår i kategorin Lånefordringar och kundfordringar.

Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter värderas till anskaffningsvärde.

Eget kapital

Enligt ÅRFL är hela det egna kapitalet i livförsäkringsaktiebolag som inte får dela ut vinst, som är fallet med AFA Livförsäkring, bundet eget kapital.

Obeskattade reserver

AFA Livförsäkring har redovisat avsättningar till säkerhetsreserv i skadeförsäkringsrörelsen. I livförsäkringsrörelsen, tjänstegrupp-livförsäkringen, har avsättning även gjorts till periodiseringsfond.

Försäkringstekniska avsättningar

De försäkringstekniska avsättningarna består av avsättning för oreglerade skador samt livförsäkringsavsättning.

Avsättning för oreglerade skador

Avsättning för oreglerade skador motsvarar det beräknade värdet av företagets ansvarighet på grund av inträffade försäkringsfall. Avsättning för oreglerade skador delas upp i avsättning för inträffade och rapporterade skador, inträffade men ej rapporterade skador samt skaderegleringskostnader.

Inträffade och rapporterade skador avser skador med kända och fastställda ersättningar. Med inträffade men ej rapporterade skador avses för företaget okända försäkringsfall (IBNR) eller för företaget kända skador där försäkringsersättningar inte är slutligt fastställda (IBNER).

Beräkningarna baseras på statistiska metoder i kombination med bedömningar av antalet okända skador samt antagande om driftkostnader.

Värderingsprincipen av de försäkringstekniska avsättningarna baseras på försiktiga antaganden och inkluderar vissa schablonmässiga säkerhetspåslag. Det innebär att det är troligt att dessa säkerhetspåslag kommer att resultera i framtida avvecklingsvinster. Avsättning för oreglerade skador diskonteras ej. Den korta durationen i denna avsättning gör att en diskontering endast får marginell påverkan på avsättningen.

Avsättning för oreglerade skador i skadeförsäkringsrörelsen är belastad med särskild löneskatt.

Livförsäkringsavsättning

Livförsäkringsavsättning motsvarar det beräknade värdet av företagets ansvarighet för framtida utbetalningar på grund av inträffade försäkringsfall.

Livförsäkringsavsättningen i tjänstegrupp-livförsäkringen är en avsättning för premiebefrielse vid sjukfall medan livförsäkringsavsättningen för familjeskyddsförsäkringen är en avsättning för framtida utbetalningar för kända dödsfall.

NOTUPPLYSNINGAR

Beräkningarna baseras dels på statistiska metoder, dels antaganden om räntenivå och andra riskmått samt antagande om driftskostnader.

Värderingsprincipen för livförsäkringsavsättningen baseras på försiktiga antaganden och inkluderar vissa schablonmässiga säkerhetspåslag. Det innebär att dessa schablonmässiga säkerhetspåslag förväntas generera framtida avvecklingsvinster.

Livförsäkringsavsättning är diskonterad för tjänstegrupplivförsäkringen, medan familjeskyddsförsäkringen ej diskonteras.

Livförsäkringsrörelsen

Livförsäkringsrörelsen består av tjänstegrupplivförsäkringen samt familjeskyddsförsäkringen.

Metodbeskrivning

Livförsäkringsavsättningen för tjänstegrupplivförsäkringen är beräknad med hänsyn till dödlighet och tillfrisknande. Avsättningen för oreglerade skador är beräknad med triangelschemametodik i kombination med bedömning av antal okända dödsfall.

Antaganden

Avsättningens storlek påverkas av ett antal antaganden och faktorer. De viktigaste antagandena i livförsäkringsrörelsen är:

- Inflation och diskonteringsränta
- Bedömning av antal okända skador
- Sannolikhet för tillfrisknande
- Dödlighet
- Ersättningsnivå

Inflation och diskonteringsränta

För livförsäkringsrörelsen finns inte någon garanterad värdesäkring. Ersättningen kan dock, efter beslut, värdesäkras då överskott uppstår. Livförsäkringsavsättning för tjänstegrupplivförsäkringen diskonteras därför med ett nominellt ränteantagande enligt av Finansinspektionen upprättade riktlinjer. Familjeskyddsförsäkringen har dock lämnats odiskonterad eftersom den genomsnittliga durationen i försäkringen gör att en diskontering endast får marginell påverkan på avsättningen.

Bedömning av antal okända skador

Antalet okända skador kan variera från år till år. Orsaken till detta kan vara slumpmässig variation eller ändrade rutiner för skadereglering. Beräkningen av antal okända försäkringsfall görs därför med en statistisk metod i kombination med information från bland annat skaderegleringen.

Sannolikhet för tillfrisknande

Beräkningen av avsättningar för tjänstegrupplivförsäkringens livförsäkringsavsättning innehåller antagande om sannolikheten att tillfriskna. I dagsläget är den satt till noll för sjukfall under sjukersättningstid då antalet som tillfrisknar bedöms som liten. Detta ger ett försiktigt antagande av tillfrisknandet.

Dödlighet

Livförsäkringsavsättningen för tjänstegrupplivförsäkringen beräknas med antagande om dödlighet. Dödligheten är skattad på historiska data på sjukersättningsfall i AFA Sjukförsäkring.

Ersättningsnivå

Storleken på ersättningen i tjänstegrupplivförsäkringen är beroende av hur många förmånstagare det finns till den avlidna. Det finns ingen övre gräns för hur mycket en enskild skada får kosta. Vid beräkning av livförsäkringsavsättningen för tjänstegrupplivförsäkringen görs en skattning av ersättningsnivån per ålder baserat på mönstret i historiska ersättningar.

Skadeförsäkringsrörelsen

Skadeförsäkringsrörelsen består av avgångsbidragsförsäkringen.

Metodbeskrivning

Avsättningen för oreglerade skador är beräknad med triangelschemametodik kombinerat med bedömning av antal okända skador.

Antaganden

Det viktigaste antagandet i skadeförsäkringsrörelsen är:

- Bedömning av antal okända skador

Bedömning av antal okända skador

Avsättningarna i avgångsbidragsförsäkringen består helt av avsättning för okända skador. Antalet skador kan påverkas stort av konjunktursvängningar men också av enskilda händelser, till exempel nedläggning av en stor fabrik. Det är svårt att fånga upp sådan påverkan på skadekostnaden med enbart statistiska metoder. Vid beräkning av avsättningen används därför en statistisk metod i kombination med extern information om till exempel konjunkturläge, arbetslöshet och antal varsel.

Avsättningar för skatter

Uppskjutna skattefordringar avseende skattemässiga underskott redovisas i balansräkningen i den utsträckning det är troligt att framtida skattemässiga överskott kommer att finnas tillgängliga mot vilka underskotten kan utnyttjas.

Den uppskjuten skatteskulden hänför sig till realiserade vinster i placeringstillgångar.

Uppskjutna skattefordringar och uppskjutna skatteskulder har värderats med den skattesats som har beslutats per rapportperiodens slut och förväntas gälla vid realiserandet av tillgången eller regleringen av skulden. Beräkningen av uppskjutna skattefordringar och skatteskulder har baserats på en skattesats om 22 procent.

Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter värderas till upplupet anskaffningsvärde.

Kassaflödesanalys

IAS 7 Kassaflödesanalys tillämpas med de anpassningar som är nödvändiga med hänsyn till AFA Livförsäkrings verksamhet.

Metodbeskrivning

AFA Livförsäkring tillämpar direkt metod för verksamheternas kassaflöden. Detta betyder att inbetalningar respektive utbetalningar anges brutto och specificeras under delrubriker i kassaflödesanalysen.

Analysen har sin grund i de poster i resultaträkningen som har direkt koppling med externa betalningsflöden. Dessa poster justeras sedan i analysen med periodens förändringar i balansräkningen för de poster som har direkt anknytning till resultatposten i fråga. Företaget har inga transaktioner för upptagna eller givna lån och därför redovisas ingen finansieringsverksamhet i kassaflödesanalysen.

Redovisande poster

Under rubriken Kassaflöde från den löpande verksamheten redovisas kassaflöden från premiebetalningar, skadeutbetalningar, utbetalningar för omkostnader i försäkringsverksamheten samt kassaflöde från anslagsverksamhet. Här redovisas även kassaflöden från investeringar och försäljningar av placeringstillgångar, erhållna utdelningar, betalda och erhållna räntor samt betald inkomstskatt. Posterna resulterar i det nettokassaflöde som genereras i den löpande verksamheten.

Som likvida medel redovisas företagets Kassa och bank, vilket består av banktillgodohavanden efter eliminering av valutaomvärderingens effekt. Korta placeringar (med en löptid på mindre än 3 månader) redovisas som placeringstillgångar.

Viktiga uppskattningar och bedömningar som påverkar redovisningen

I redovisningen görs uppskattningar och antaganden om framtiden. Det är främst beräkningen av de försäkringstekniska avsättningarna och livförsäkringsavsättningarna som baseras på uppskattningar och bedömningar som innebär en betydande risk för väsentliga justeringar i redovisade värden för tillgångar och skulder under nästkommande räkenskapsår.

Uppskattningar och bedömningar av de försäkringstekniska avsättningarna och livförsäkringsavsättningarna utvärderas löpande och baseras på historisk erfarenhet och andra faktorer, inklusive antaganden om vid bokslutstillfället inträffade men då okända skador samt förväntningar om framtida händelser som anses rimliga under rådande förhållanden. För ytterligare information om viktiga uppskattningar och bedömningar, se not 2.

Uppskattningar och bedömningar har även gjorts vid värdering av derivat samt illikvida räntebärande värdepapper. Se vidare i avsnittet Placeringstillgångar.

Not 2. Risker och riskhantering

Riskhanteringsens mål

Styrelsen har beslutat om en riskpolicy som anger riskhanteringsens mål, strategier för hur dessa mål ska uppnås samt tillåtna avvikelser från dessa mål.

Syftet med riskhanteringen är att säkerställa att riskexponering och riskacceptans i verksamheterna är väl avvägda mot varandra och mot företagets uppdrag åt arbetsmarknadens parter så att företagets mål uppnås. Riskexponeringen berättar vilken risk företaget är utsatt för och hur den påverkas av vad som görs i den löpande riskhanteringen. Riskacceptansen är den risknivå som styrelsen har accepterat och den ligger till grund för styrelsebeslut om riskstrategi. AFA Livförsäkrings risker delas in i finansiella risker, försäkringsrisker, operativa risker, strategiska risker och anseenderisker.

Riskhantering

Riskhanteringen består av tre steg: Styrning, löpande hantering samt rapportering av risker. I nedanstående figur visas hur AFA Livförsäkring utformat den del av bolagsstyrningen som består av hur AFA Livförsäkring identifierar, värderar och beslutar om hantering av risker.

Inom AFA Livförsäkring är det bolagsstämman som utser styrelsen. Svenskt Näringsliv och Landsorganisationen i Sverige utser vardera en styrelseledamot att särskilt bevaka försäkrings-tagarnas och de försäkrades intressen. Bolagsstämman utser också externrevisor och lekmannarevisorer som har till uppgift att granska försäkringsföretagets räkenskaper och årsredovisning samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning av försäkringsföretaget.

Styrelsen fattar beslut om det samlade risktagandet i försäkringsföretagen. Styrelsen har inrättat fyra utskott - Finansutskottet, Försäkringsutskottet, Revisionsutskottet och

Ersättningsutskottet - för att bereda frågor inför styrelsebeslut. Finansutskottet bereder frågor som rör finansiella risker. Försäkringsutskottet bereder frågor som rör försäkringsrisker. Vid vissa specifika frågeställningar såsom premiesättning och egen risk- och solvensbedömning (ORSA) samordnas mötena mellan Finansutskottet och Försäkringsutskottet. Revisionsutskottet bereder ärenden till styrelsen i frågor gällande bland annat operativa risker, finansiell rapportering, intern styrning och kontroll, regelefterlevnad, intern och extern revision, redovisning, skatt samt revisorer. Ersättningsutskottet bereder ersättningsfrågor och fungerar som rådgivare till verkställande direktören i verksamhetsfrågor.

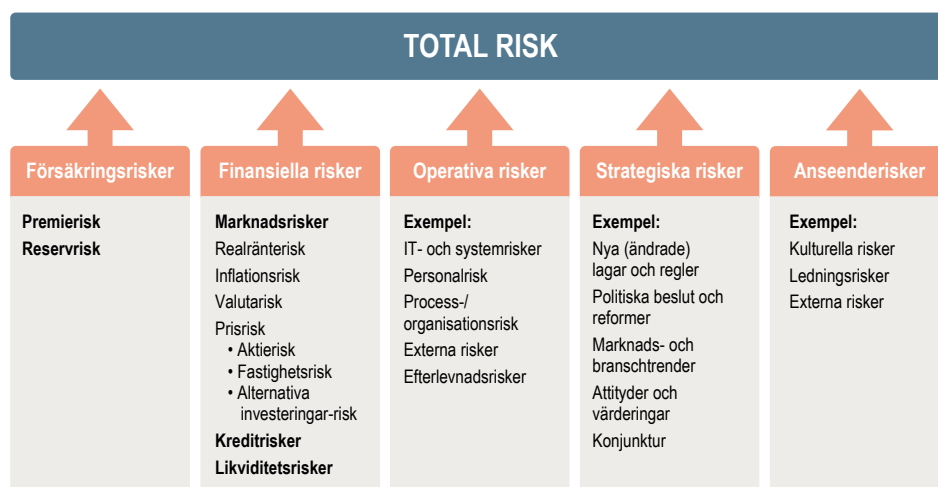
Det löpande riskhanteringsarbetet leds av företagets verkställande direktör (VD). För att bistå med styrningen av verksamhetens finansiella risker och försäkringsrisker utser VD ett ALM-råd (Asset Liability Management) med representanter från Enhet Kapitalförvaltning, Enhet Aktuarie, Enhet Ekonomi och Funktionen för riskhantering. VD utser även en särskild krisledning.

Ansvar för hanteringen av de operativa riskerna i verksamheten har delegerats från VD till verksamhetens chefer och ledare (riskägarna) enligt principer i riktlinjer för delegering och attest. Vidare har alla anställda ett eget ansvar att bidra till en god riskkultur. Detta gäller även för utlagd verksamhet till externa leverantörer.

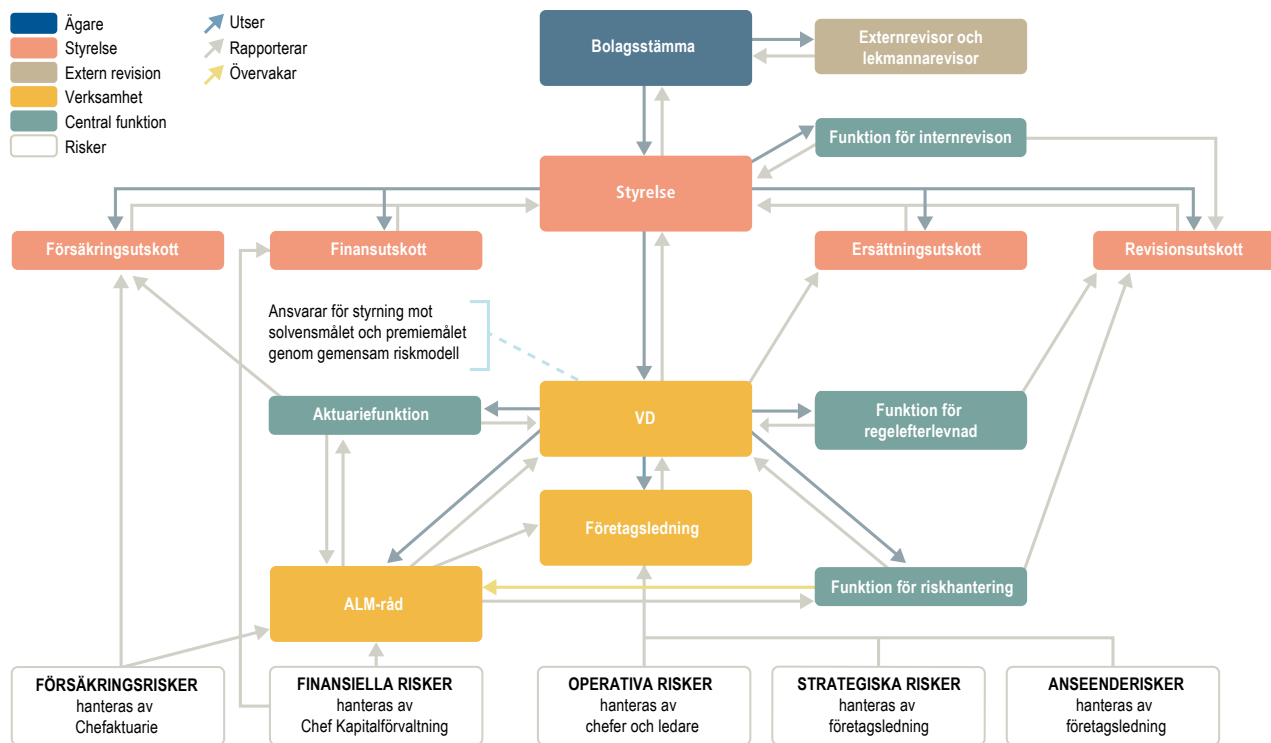
Enhet Kapitalförvaltning har ansvar för hantering och kontroll av AFA Livförsäkrings finansiella risker i enlighet med fastställda placeringsriktlinjer samt rapporterar till styrelsens Finansutskott respektive företagsledningens ALM-råd.

Enhet Aktuarie har ansvar för hantering av AFA Livförsäkrings försäkringsrisker i enlighet med fastställda aktuariella reglementen. Riskerna kontrolleras av chefen för Enhet Aktuarie tillika aktuariefunktionen som rapporterar till styrelsens Försäkringsutskott och till företagsledningens ALM-råd.

Verksamhetens chefer och ledare ansvarar för hantering och

kontroll av operativa risker i enlighet med av styrelsen fastställda riktlinjer för operativ riskhantering. Den företagsövergripande risksamordnaren utses av verkställande direktören och ska analysera företagets riskexponering för operativa risker, strategiska risker och anseenderisker, baserat på risker, oönskade händelser och åtgärdsplaner från riskägare.

Den företagsövergripande risksamordnaren rapporterar till den verkställande direktören och till chef för riskfunktionen.

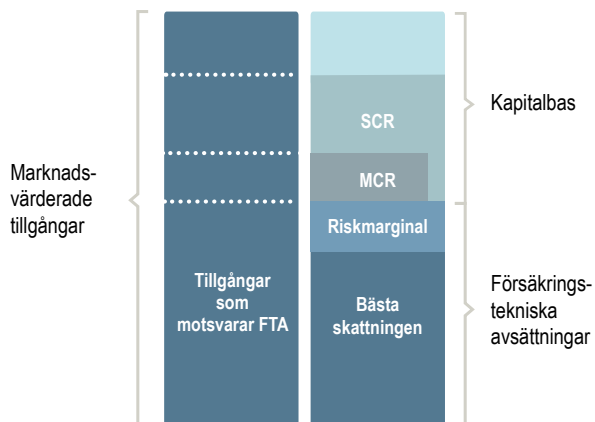
VD ansvarar för hantering och kontroll av AFA Livförsäkrings strategiska risker och anseenderisker.

måste omedelbara åtgärder vidtas under övervakning av tillsynsmyndigheten.

Företag kan välja att beräkna sitt solvenskapitalkrav (SCR) med en förutbestämd standardformel, eller ansöka om att få använda en intern modell. AFA Livförsäkring använder standardformeln. Vidare kräver Solvens II att företagen ska ha en kvalitetsindelad kapitalbas som minst ska uppgå till SCR. AFA Livförsäkring uppfyller kapitalkraven under 2016.

Kapitalkrav och kapitalbas

Solvens II-regelverket ställer krav på försäkringsföretagen att beakta riskerna i företagets tillgångar och skulder. De försäkringstekniska avsättningarna värderas utifrån "bästa skattning" av värdet av företagets försäkringsåtaganden plus en riskmarginal. Den del av företagets tillgångar, värderade utifrån en Solvens II-balansräkning, som överskrider FTA utgör dess kapitalbas. Solvens II-regelverket innefattar bestämmelser gällande storleken på kapitalbasen. Utifrån de risker som företaget tar räknas ett minimikapitalkrav (Minimum Capital Requirements, MCR) och solvenskapitalkrav (Solvency Capital Requirements, SCR) fram. Kapitalbasen ska till var tid täcka dessa krav. Om kapitalbasen underskrider SCR måste riskreducerande och/eller kapitalstärkande åtgärder vidtas. Om kapitalbasen underskrider MCR

NOTUPPLYSNINGAR

Kapitalkrav och kapitalbas	2016
SCR	1 430
Kapitalbas	4 522

Känslighetsanalys – effekt på tillgängligt kapital

De effekter på tillgängligt kapital som anges nedan avser effekter som uppkommer till följd av givna förändringar av respektive parameter och ska inte ses som AFA Livförsäkrings bedömning av sannolika utfall. Känslighetsanalysen ger underlag för egna bedömningar av AFA Livförsäkrings påverkan på tillgängligt kapital vid förändringar i relevanta parametrar. Redovisade effekter har samma påverkan på resultatet som på tillgängligt kapital.

Effekt på eget kapital, mnkr

Parametrar	Förändring	Vid ökning	Vid minskning
<i>Skadeförsäkringsrörelsen:</i>			
Okända skador (skillnad mellan utfall och antaget antal)	10 procent	-10	10
<i>Livförsäkringsrörelsen:</i>			
Dödlighet (sannolikhet att avlida)	10 procent	-120	120
Ersättningsnivå	10 procent	-140	140
<i>Marknadsrisker:</i>			
Real marknads- och diskonteringsränta	1 procentenhet	-50	50
Nominell marknads- och diskonteringsränta	1 procentenhet	20	-30
Valutaförändring i SEK-kurs	10 procent	-90	90
Aktiers marknadsvärde	10 procent	280	-280

Verksamhetens risker

Nedan följer en redovisning av verksamhetens risker fördelade på kategorierna försäkringsrisker, finansiella risker, operativa risker, strategiska risker och anseenderisker. Redovisningen omfattar en definition av risken, en beskrivning av hur den hanteras samt ett angivande av riskexponeringen.

Riskexponeringen skattas även sannolikhetsmässigt med hjälp av Value at Risk för marknadsriskerna på tillgångarna och för realränterisk och inflationsrisk på balansräkningen. För en beskrivning av Value at Risk, se nedan i avsnittet Finansiella risker.

Försäkringsrisker

Premierisk

Definition

Med premierisk avses den förväntade förändringen av de försäkringstekniska avsättningarnas värde för period som ej intjänat premier ska täcka.

Hantering av premierisk

Företaget har ingen premierisk. Förklaringen är primärt att det inte görs någon avsättning för ej intjänad premie eller kvarvarande risker i redovisningen. Det bakomliggande skälet är att avtalen är ettåriga kalenderårsvis med en löpande premieinbetalning under året. Vid bokslutstillfället finns därmed inga förpliktelser för nästkommande år och företaget har därför ingen premierisk.

Riskexponering

Företaget exponeras inte för premierisk.

Reservrisk

Definition

Med reservrisk avses den förväntade förändringen av de försäkringstekniska avsättningarnas värde på grund av slumpmässiga svängningar i skadefallet runt en antagen skadefrekvens men också att själva skadefrekvensen är prognostiserad på fel nivå.

Hantering av reservrisk

Avgångsbidrag (AGB)

AGB betalar ut ett engångsbelopp då anställningstiden upphör om arbetstagaren har fyllt 40 år. Beloppets storlek bestäms av ålder vid friställningen samt arbetsgraden. Reservrisken uppkommer främst från variationer i skadefrekvensen av antalet friställningar. Beroende på konjunkturläget och strukturella förändringar kan skadefrekvensen variera mycket mellan olika år. För tidigare friställningsår är dock i princip samtliga skadeärenden kända vilket gör att det i princip inte finns någon kvarstående risk i uppskattningen av antalet okända skador. Reservrisken är främst i bedömningen av antalet okända skador för det senaste friställningsåret. Likaså är medelkostnaden relativt fort säker eftersom det är engångsutbetalningar.

Tjänstegrupplivförsäkring (TGL)

För TGL är följande reservrisker av betydelse:

- Tillfrisknande
- Dödlighet
- Ersättningsnivå
- Bedömning av inträffade men för företaget okända skador (IBNR)

Beräkningen av avsättning för TGL livförsäkringsavsättning innehåller antaganden om sannolikheten att tillfriskna. Reservrisken är därmed att tillfrisknandet är lägre än beräknat för dem som är sjuka. Tillfrisknandemönstret kan ändras av olika orsaker, till exempel nya rutiner för bedömning av sjukfall hos Försäkringskassan.

Beräkningen av avsättning för TGL livförsäkringsavsättning innehåller antaganden om sannolikheten att dö. En reservrisk är därmed att dödligheten är högre än beräknat för dem som är sjuka.

Den genomsnittliga ersättningsnivån i TGL är, uttryckt i antal prisbasbelopp, relativt stabil mellan olika dödsår. Beräkningen av avsättningen för okända men inträffade dödsfall baseras på

medelersättning på kända skador och den kan därför göras med relativt god precision. Osäkerheten ligger främst i bedömningen av ersättningsnivåerna för avsättning för TGL livförsäkringsavsättning. Reservrisken är därmed att den historiska ersättningsnivån inte motsvarar den framtida genom att tidpunkten från insjuknandet kan vara många år.

Antalet avlidna är relativt stabilt mellan olika år vilket medför att det är liten risk i bedömningen av antalet okända dödsfall. Reservrisken i bedömningen av okända skador är främst svårigheten att bedöma antalet okända sjukfall i beräkningen av TGL livförsäkringsavsättning vilket hanteras genom att tidigt analysera inkomna sjukpenningfall kombinerat med omvärldsbevakning av socialförsäkringslagstiftningen och Försäkringskassans tolkning av denna.

Familjeskyddsförsäkring (FSK)

Reservrisken för familjeskyddsförsäkringen uppkommer vid bedömningen av antalet okända skador. Eftersom dödsfallen snabbt blir kända är risken liten och ligger i princip enbart i bedömningen av senaste årets uppskattning av antalet skadefall.

Riskexponering

Avgångsbidrag (AGB)

Reservrisken som uppkommer från variationer i skadefrekvensen tas i AGB om hand genom att beakta detta i samband med beräkningen av skadekostnaden och därmed i premiesättningen. För att reducera risken i bedömningen av antalet friställningar för det senaste friställningsåret beaktas omvärldsinformation som varsel från Arbetsmarknadsstyrelsen och branschmässigt beskrivna konjunkturbarometrar från SCB.

Tjänstegrupplivförsäkring (TGL)

Reservrisken som uppkommer från variationer i tillfrisknande, dödlighet, ersättningsnivåer samt skadefrekvens tas i TGL om hand genom att beakta detta i samband med beräkningen av skadekostnaden och därmed i premiesättningen. Variationen begränsas dock av att TGL omfattar större delen av de privatanställda arbetarna i Sverige. Detta gör att det finns ett stort inslag av riskutjämning som gör att isolerade variationer inom till exempel ett yrke inte får någon större effekt på totalkostnaden. Det finns alltså ett stort inslag av riskdiversifiering inom försäkringen. Fokus i riskhanteringen ligger därför på att prognostisera framtida trender som kan påverka ovan nämnda parametrar.

Familjeskyddsförsäkring (FSK)

Reservrisken som uppkommer av variationer i skadefrekvensen tas i familjeskyddsförsäkringen om hand genom att detta beaktas vid beräkningen av skadekostnaden och därmed premiesättningen.

Finansiella risker

AFA Livförsäkrings strategiska finansiella risktagande uttrycks i dess normalportfölj.

Normalportföljen består dels av tillgångsslag som har skuldmatchande egenskaper (obligationer), dels av tillgångsslag med

högre förväntad avkastning än skuld tillväxten som kan möjliggöra en låg och stabil premie (aktier). Vanligtvis är fördelningen mellan dem stabil mellan åren.

Vid låg fondering ger Solvens II litet utrymme för risktagande och andelen skuldmatchande tillgångar i portföljen, statsobligationer, måste då ökas.

Det strategiska finansiella risktagandet har inte förändrats under 2016.

Marknadsrisker

Definition

Med marknadsrisk avses risken för att marknadsvärdet ändras dels till följd av förändringar av en särskild faktor såsom realränta, inflation och valuta, dels till följd av risker som inte kan härledas till någon särskild faktor. De senare benämns prisrisker.

Hantering av marknadsrisker

Value at Risk (VaR) är ett sätt att kvantifiera marknadsrisker. VaR definieras som den med en viss sannolikhet förväntade förlusten från ogynnsamma marknadsrörelser över ett år. Den förväntade förlusten har justerats med den förväntade avkastningen från tillgångsslaget. I VaR-beräkningarna antas att värdeförändringar är normalfördelade. VaR beräknas med en konfidensnivå på 97,5 procent (cirka 2 standardavvikelser) med avseende på eget kapital.

Företaget beräknar VaR både brutto (perfekta korrelationer) och netto (historiskt observerade korrelationer). Bruttorennettorisken syftar till att mäta vilken förlustrisk företaget skulle vara exponerad för om samtliga tillgångsslag skulle falla i värde samtidigt. Nettorisken syftar till att mäta vilken förlustrisk företaget är exponerad för när hänsyn tas till diversifieringsvinster vid beräkning av den totala risken.

Det bör observeras att om korrelationen mellan aktier och räntebärande värdepapper, vilket inkluderar skulden, byter tecken kommer VaR att påverkas kraftigt. Det bör också observeras att VaR är beroende av tillgångarnas värde. Vid en jämförelse av finansiellt risktagande mellan olika år bör därför VaR relateras till storleken på eget kapital.

VaR beräknas för samtliga tillgångsslag och instrumenttyper som företaget har innehav i med beaktande av försäkringsätandenas ränterisker.

Som ett komplement till VaR-beräkningarna, och för att möjliggöra riskbedömningar som inte förlitar sig på en viss sannolikhetsfördelning, görs känslighetsanalyser som visar effekten på eget kapital. Dessa analyser redovisas tidigare i denna not.

Siffrorna för respektive tillgångsslag i tabellen nedan avser risken för tillgångsslaget enskilt med hänsyn tagen till diversifieringseffekter inom tillgångsslaget. Vid beräkning av nettorisken tas hänsyn även till diversifieringseffekter mellan tillgångsslagen.

NOTUPPLYSNINGAR

Riskexponering balansräkning

VaR, mnkr	Skadeförsäkringsrörelsen		Livförsäkringsrörelsen	
	2016	2015	2016	2015
Ränterisk	44	31	4	40
Aktierisk	246	279	122	165
Valutarisk	80	102	50	61
Diversifieringseffekt mellan tillgångsslagen	-122	-165	-75	-66
Summa risk, netto	248	247	101	200

Realränterisk

Definition

Med realränterisk avses den förväntade variationen i nettomarknadsvärdet av de räntebärande placeringstillgångarna och de försäkringstekniska avsättningarna beroende på att realräntan på obligationsmarknaden förändras. För övriga tillgångsslag beräknas ej realränterisken eftersom den enbart går att skatta empiriskt, är volatil samt endast utgör en mindre andel av dessa tillgångsslags totala risker.

Hantering av realränterisk

Vid hantering av realränterisken anläggs ett balansräkningsperspektiv. Realränteexponeringen för de försäkringstekniska avsättningarna hanteras genom innehav av realränteobligationer på tillgångssidan. Realränterisken netto sett till både tillgångssidan och skuldsidan beräknas uttryckt som VaR.

Riskexponering

Realränterisken netto för skadeförsäkringsrörelsen var 0 miljoner kronor (0). För livförsäkringsrörelsen var den 44 miljoner kronor (18).

Inflationsrisk

Definition

Med inflationsrisk avses den förväntade variationen i nettomarknadsvärdet mellan de svenska räntebärande placeringstillgångarna och de försäkringstekniska avsättningarna som beror på att den förväntade inflationen i Sverige förändras. Den förväntade inflationen skattas utifrån räntedifferensen mellan nominella och reala obligationer med jämförbara löptider. Övriga tillgångsslag, inklusive utländska räntebärande värdepapper, är inte direkt kopplade till svensk inflation och utelämnas därför.

Hantering av inflationsrisk

Vid hantering av inflationsrisken anläggs ett balansräkningsperspektiv. Inflationsrisken exponeringen på skuldsidan hanteras genom innehav av reala räntebärande placeringar på tillgångssidan. Inflationsrisken netto sett till både tillgångssidan och skuldsidan beräknas uttryckt som VaR.

Riskexponering

Inflationsrisken netto för skadeförsäkringsrörelsen var 9 miljoner kronor (10). För livförsäkringsrörelsen var den 34 miljoner kronor (26).

Valutarisk

Definition

Valutarisk uppstår vid investeringar i värdepapper noterade i utländsk valuta. Valutarisk avser den förväntade variationen i valutapositionens marknadsvärde under ett år.

Valutarisken uppskattas genom beräkning av VaR. Total VaR avser total risk för samtliga valutor exklusive diversifieringseffekter mellan valutor.

Hantering av valutarisk

Valutarisken hanteras genom begränsning av den totala valutaexponeringen samt begränsning av varje enskild valutas exponering. Valutarisken exponeringen hanteras aktivt med hjälp av valutaderivat. Utländska räntebärande placeringar valutasäkras enligt nuvarande policy i sin helhet avseende både värde och kassaflöden medan aktieportföljen valutasäkras till viss del.

Riskexponering, mnkr

Skadeförsäkringsrörelsen

Valuta	2016		2015	
	Nettoexponering	VaR	Nettoexponering	VaR
USD	389	69	441	88
EUR	81	7	119	11
GBP	51	8	61	9
CHF	31	5	33	6
DKK	6	1	6	1
NOK	2	0	3	0
JPY	0	0	0	0
Totalt	560	91	663	115

Livförsäkringsrörelsen

Valuta	2016		2015	
	Nettoexponering	VaR	Nettoexponering	VaR
USD	250	45	263	52
EUR	36	3	70	6
GBP	25	4	36	5
CHF	15	2	20	4
DKK	3	0	4	0
NOK	1	0	2	0
JPY	0	0	0	0
Totalt	330	54	395	67

Prisrisk – Aktierisk

Definition

Med aktierisk avses den förväntade variationen i marknadsvärdet under ett år. Aktierisken uppskattas genom beräkning av VaR.

Total VaR avser total risk för samtliga aktiemarknader exklusive diversifieringseffekter mellan de olika marknaderna.

Hantering av aktierisk

Aktierisken hanteras genom diversifiering på olika länder och branscher och genom limiter på maximala avvikelser från index. Huvuddelen av placeringarna är noterad.

Riskexponering, mnkr

	2016		2015	
	Exponering	VaR	Exponering	VaR
Skadeförsäkringsrörelsen	1900	246	1749	279
Livförsäkringsrörelsen	943	122	1037	165

Geografisk fördelning, direkta aktieinnehav inklusive fonder

	2016		2015	
	Exponering	VaR	Exponering	VaR
Sverige	1309	201	1297	236
Nordamerika	874	107	822	126
Europa exkl. Sverige	309	46	344	61
Japan	123	35	117	32
Övrigt	229	54	206	56
Summa	2843	443	2786	511

Kreditrisk

Definition

Med kreditrisk avses risken att motparten helt eller delvis inte fullgör sina betalningsförpliktelser mot företaget. Kreditrisk för derivat avser risken för att motparten ej kan uppfylla sina åtaganden i enlighet med avtal. Kreditrisken för derivat bedöms som

försumbar med hänsyn tagen till att handel huvudsakligen sker i standardiserade produkter som handlas och clearas på organiserade marknadsplatser med regelsystem och säkerhetskrav. Kreditrisken för icke-standardiserade derivat består av de verkliga värdena för derivaten per balansdagen.

Hantering av kreditrisk

Kreditrisken begränsas genom att placeringar huvudsakligen sker i värdepapper och mot emittenter med låg kreditrisk. Kreditrisken följs löpande upp gentemot olika emittenters och värdepappers rating. I handel med OTC-derivat och återköpsttransaktioner regleras kreditrisken med standardavtal för handel med respektive motpart. För de värdepapper som lånas ut reduceras kreditrisken genom att fullgoda säkerheter erhållits.

Riskexponering, mnkr

Kreditkvalitet avseende obligationer och andra räntebärande värdepapper

Rating	2016		2015	
	Exponering	% Exponering	Exponering	%
AAA	1721	62	2093	76
AA	232	8	139	5
A	150	6	80	3
BBB	136	5	140	5
BB	8	0	-	-
Värdepapper utan rating ¹⁾	541	19	292	11
Summa	2788	100	2744	100

¹⁾ Av detta belopp utgörs 75 procent (54) av obligationer och räntebärande värdepapper utgivna av emittenter med en lägsta rating av BBB.

Väsentliga koncentrationer avseende samtliga innehav

Emittent	Skadeförsäkringsrörelsen				Livförsäkringsrörelsen				AFA Livförsäkring					
	2016		2015 ¹⁾		2016		2015 ¹⁾		2016		2015 ¹⁾			
	Exponering	% Exponering	%		Exponering	% Exponering	%	Exponering	% Exponering	%		Exponering	% Exponering	%
Svenska staten	124,3	4	115,1	4	602,2	21	665,6	22	726,5	12	780,7	13		
Amerikanska staten	271,5	8	148,2	5	211,5	7	154,9	5	483,0	8	303,1	5		
Nordea	221,0	6	241,7	8	146,8	5	179,0	6	367,8	6	420,7	7		
Swedbank	206,2	6	211,4	7	122,0	4	225,1	7	328,2	5	436,5	7		
BlackRock	165,2	5	139,5	5	92,9	3	91,1	4	258,1	4	230,6	4		
Svenska Handelsbanken	125,7	4	157,2	5	100,1	4	125,8	4	225,8	4	283,0	5		
SEB	112,6	3	109,3	4	78,2	3	98,1	3	190,8	3	207,4	3		
European Investment Bank	29,0	1	28,8	1	104,7	4	110,1	2	133,7	2	138,9	2		
H&M	77,3	2	106,5	3	37,9	1	61,8	3	115,2	2	168,3	3		
Deutsche Bank	51,2	2	35,6	1	50,8	2	35,1	1	102,0	1	70,7	1		
Summa	1384,0	41	1293,2	42	1547,1	54	1746,6	57	2931,1	47	3039,8	50		

¹⁾ År 2015 uppgick väsentliga koncentrationer i skadeförsäkringsrörelsen till 1323,2 miljoner kronor vilket motsvarar 44 procent av totalt innehav. I livförsäkringsrörelsen uppgick väsentliga koncentrationer till 1760,6 miljoner kronor vilket motsvarar 58 procent av totalt innehav. I AFA Livförsäkring uppgick väsentliga koncentrationer till 3083,8 miljoner kronor vilket motsvarar 51 procent av totalt innehav. För mer information, se årsredovisning 2015.

NOTUPPLYSNINGAR

Derivat

AFA Livförsäkring	Verkligt värde	Erhållen pant ISDA/CSA	Kvarstående risk
Icke-standardiserade valuta-derivat	-	-	-
<i>Utlånade värdepapper för vilka säkerheter erhållits</i>			
Marknadsvärde		2016	2015
Utlånade värdepapper ¹⁾		22,8	123,3
Erhållna säkerheter		23,7	129,7

¹⁾ Redovisas som Överförda finansiella tillgångar i not 24.

Risken exponering i övriga tillgångar, mnkr

Premiefordringar	2016	2015
Premiefordringar förfallna sedan mer än 30 dagar	9,6	11,7
Därav reserverade i bokslutet	-1,8	-2,9
Summa	7,8	8,8

Likviditetsrisk

Definition

Likviditetsrisk delas upp i marknadslikviditetsrisk och finansieringslikviditetsrisk. Med marknadslikviditetsrisk avses risken att ett finansiellt instrument inte alls kan avyttras eller kan avyttras endast till ett väsentligt reducerat pris eller att transaktionen medför stora kostnader. Med finansieringslikviditetsrisk avses risken för att inte kunna klara av finansiella betalningsåtaganden utan att råka ut för oacceptabla förluster.

Hantering av likviditetsrisk

Marknadslikviditetsrisk hanteras genom löpande uppföljning av att placeringar görs i enlighet med av styrelsen fastställda placeringssriktlinjer.

Hantering av finansieringslikviditetsrisk görs på olika nivåer. Den första nivån avser den kortsiktiga likviditetshanteringen och har en väldigt kort tidshorisont. Företaget följer kontinuerligt upp förväntade framtida kassaflöden och håller en likviditetsreserv bestående av korta placeringar och mycket likvida värdepapper för att säkerställa att företaget alltid har tillräckligt med likvida medel för att hantera dels interna flöden inom tillgångsförvaltningen, dels flöden från den löpande försäkringsrörelsen. Den andra nivån ser till likviditetshanteringen på lång sikt och karakteriseras av ett mer utpräglat balansräkningsriskorienterat (ALM-orienterat) angreppssätt. Nedan angivna förfallostrukturer beskriver den långsiktiga hanteringen av likviditetsrisk som påverkar kapitalförvaltningen ur ett strategiskt perspektiv. Detta säkerställer att företaget innehar tillräckligt med likvida medel och placeringar på en likvid marknad.

I förfallostrukturen ses enbart till räntebärande tillgångar och räntekänsliga derivat vilka betraktas som fullt likvida. Det finns dock ytterligare tillgångar, till exempel aktier, som kan användas för att täcka AFA Livförsäkrings åtaganden.

Risken exponering, mnkr

Skadeförsäkringsrörelsen

Kassaflöde försäkringstekniska avsättningar	0-1	2-5	År 6-10	11-15	>15
---	-----	-----	---------	-------	-----

Odiskonterad avsättning -106,9 -5,7 0,0 0,0 0,0
Duration 0,6 år

Förväntat kassaflöde räntebärande placeringar	0-1	2-5	År 6-10	11-15	>15
---	-----	-----	---------	-------	-----

Nominella/reala förfall 291 753 91 9 31
Duration 2,6 år

Förväntat kassaflöde derivat	0-1	2-5	År 6-10	11-15	>15
------------------------------	-----	-----	---------	-------	-----

Räntekänsliga derivat, inflöde 0,0 0,0 0,0 0,0 0,0

Räntekänsliga derivat, utflöde -29 0,0 0,0 0,0 0,0

Totalt -29 0,0 0,0 0,0 0,0

Förväntat kassaflöde netto	0-1	2-5	År 6-10	11-15	>15
----------------------------	-----	-----	---------	-------	-----

Totalt 155,1 747,3 91,0 9,0 31,0

Livförsäkringsrörelsen

Kassaflöde försäkringstekniska avsättningar	0-1	2-5	År 6-10	11-15	>15
---	-----	-----	---------	-------	-----

Odiskonterad avsättning -387,9 -599,2 -379,0 -194,2 -157,3
Duration 5,9 år

Förväntat kassaflöde räntebärande placeringar	0-1	2-5	År 6-10	11-15	>15
---	-----	-----	---------	-------	-----

Nominella/reala förfall 251 730 327 115 53
Duration 4,7 år

Förväntat kassaflöde derivat	0-1	2-5	År 6-10	11-15	>15
------------------------------	-----	-----	---------	-------	-----

Räntekänsliga derivat, inflöde 0,0 0,0 0,0 0,0 0,0

Räntekänsliga derivat, utflöde -20 0,0 0,0 0,0 0,0

Totalt -20 0,0 0,0 0,0 0,0

Förväntat kassaflöde netto	0-1	2-5	År 6-10	11-15	>15
----------------------------	-----	-----	---------	-------	-----

Totalt -156,9 130,8 -52,0 -79,2 -104,3

Operativa risker

Definition

Med operativa risker avses de framtida osäkra händelser som kan påverka uppnåendet av uppsatta mål. Begreppet operativ risk används för de interna och externa risker som framför allt är hänförliga till arbetssätt och stöd i det dagliga arbetet.

Hantering av operativa risker

Operativa risker hanteras och kontrolleras av verksamhetens chefer och ledare i enlighet med det interna regelverk som VD har fastställt. Det interna regelverket beaktar de externa krav som ställs på hanteringen av operativa risker.

Som stöd i hanteringen av operativa risker tillämpar AFA Livförsäkring gemensamma arbetssätt och verktyg. Det strukturerade arbetet med att hantera operativa risker hjälper till att synliggöra och prioritera förbättringsområden och skapar ett bättre underlag för beslut i det dagliga arbetet.

Hanteringen av operativa risker delas in i tre faser: riskanalys där risker identifieras, värderas och kategoriseras, åtgärdsplanering där respons bestäms och åtgärder planeras och analys och uppföljning där risker samordnas och övervakas, åtgärder genomförs och arbetet följs upp och rapporteras.

Som ett led i riskhanteringen har AFA Livförsäkring utformat system och rutiner för hantering av oönskade händelser. Rapportering av oönskade händelser leder till en bättre förståelse för samband mellan händelse, orsak och konsekvenser. Dessutom kan fler riskmoment åtgärdas och effektiva förebyggande åtgärder genomföras i syfte att minska risken för att liknande händelser inträffar i framtiden.

Riskexponering

AFA Livförsäkrings exponering mot operativa risker är framför allt hänförlig till externa faktorer, såsom påverkan av lagar och regler. Av interna faktorer är det verksamhetens beroende av IT-system som främst utgör exponeringen mot operativ risk. Process- och personalrelaterade risker innebär också en exponering mot operativa risker.

Strategiska risker

Definition

Med strategiska risker avses risker förenade med negativ påverkan på kapital eller intjäning på grund av bristande mottaglighet för förändringar i branschen och felaktiga strategiska affärsbeslut.

Hantering av strategiska risker

Verkställande direktören och företagsledningen ansvarar för hanteringen av strategiska risker. Strategin för att begränsa exponeringen mot strategisk risk är bland annat att utföra omvärldsbvakning med fokus på regeländringar i Sverige och Europa och ändringar i marknadsläget samt säkerställa tydliga, väl kommunicerade beslutsvägar. Hanteringen och uppföljningen underlättas av att riskexponeringen analyseras och sammanställs utifrån företagets riskbedömningsmodell som innefattar definitioner, värderingsskalor och hanteringsplaner för strategiska risker.

Analys och sammanställning baseras på identifierade risker och inrapporterade oönskade händelser inom alla risktyper.

Riskexponering

Faktorer som konjunkturutvecklingen, osäkerheten på den finansiella marknaden, utformningen av nya regler samt översyn av det svenska socialförsäkringssystemet medför ökad exponering mot strategiska risker.

Anseenderisker

Definition

Med anseenderisker avses risker som är förenade med förtroendeskadliga händelser och dålig publicitet. Anseenderisker uppkommer oftast som en sekundär effekt av att företaget haft en oönskad händelse eller förhöjd risk inom någon av företagets övriga risktyper (försäkringsrisker, finansiella risker, operativa risker och strategiska risker).

Hantering av anseenderisker

Verkställande direktören och företagsledningen ansvarar för hantering och värdering av risker ur ett anseendeperspektiv.

Riskstrategin för att begränsa verkan av anseenderisker är att ha en väl fungerande kommunikation mot såväl företagets anställda som omvärlden och kunder samt att värdera företagets risker ur ett anseendeperspektiv. Företaget har en tydlig ambition att vara transparent och lättförståeligt.

Riskexponering

Exponering mot anseenderisker beror av hur väl företaget hanterat inträffade oönskade händelser inom övriga risktyper.

NOTUPPLYSNINGAR

Not 3. Premieintäkter/premieinkomst

	Skadeförsäkringsrörelsen		Livförsäkringsrörelsen				AFA Livförsäkring			
	AGB		TGL		Familjeskydds-försäkringen		Totalt		Totalt	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Inbetalda och tillgodoförda premier	503	504	5	6	32	32	37	38	540	542
Avdrag för premieskatt	-	-	0	0	-	-	0	0	0	0
Summa	503	504	5	6	32	32	37	38	540	542

Not 4. Försäkringsersättningar

	Skadeförsäkringsrörelsen		Livförsäkringsrörelsen				AFA Livförsäkring			
	AGB		TGL		Familjeskydds-försäkringen		Totalt		Totalt	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Utbetalda skadeersättningar	431	443	380	390	32	33	412	423	843	866
Driftkostnader för skadereglering, enligt not 5	10	11	4	7	2	5	6	12	16	23
Utbetalda försäkringsersättningar	441	454	384	397	34	38	418	435	859	889
Förändring i avsättning för oreglerade skador	3	-18	-25	-46	0	-9	-25	-55	-22	-73
Summa	444	436	359	351	34	29	393	380	837	816

Avvecklingsvinsten i avsättning för inträffade men ej rapporterade skador för skadeförsäkringsrörelsen uppgick till 24 miljoner kronor (43).

Avvecklingsvinsten i avsättning för inträffade men ej rapporterade skador för livförsäkringsrörelsen, tjänstegrupplivförsäkringen uppgick till 42 miljoner kronor (65) beroende på ett lägre observerat inflöde än tidigare antaganden i beräkningarna.

Avvecklingsförlusten i livförsäkringsrörelsen, familjeskyddsförsäkringen på 4 miljoner kronor (vinst 19) har uppkommit genom en upplösning av säkerhetspåslag.

Not 5. Driftkostnader

	Skadeförsäkringsrörelsen				Livförsäkringsrörelsen				AFA Livförsäkring	
	AGB		TGL		Familjeskydds-försäkringen		Totalt		Totalt	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Administration	26	28	30	33	2	1	32	34	58	62
Skadereglering, enligt not 4	10	11	4	7	2	5	6	12	16	23
Kapitalförvaltning, enligt not 6	4	4	4	3	0	0	4	3	8	7
Summa	40	43	38	43	4	6	42	49	82	92
Specifikation av driftkostnader										
Personalkostnader	14	20	11	17	1	1	12	18	26	38
Avtalstecknings-, fakturerings- och inkassotjänster	12	12	9	10	1	-	10	10	22	22
Lokalkostnader	3	4	2	4	0	0	2	4	5	8
Kostnader för informationsmedel	2	2	11	10	-	-	11	10	13	12
Avskrivningar	1	1	0	1	0	0	0	1	1	2
Externt fakturerade administrativa tjänster	-4	-3	-3	-3	0	-1	-3	-3	-7	-6
Övrigt	12	7	8	4	2	5	10	9	22	16
Summa	40	43	38	43	4	6	42	49	82	92

Byte av pensionsadministratör under 2016 har medfört en ändrad diskonteringsränta på pensionsskulden, vilket har resulterat i en minskad pensionskostnad för året på 11 miljoner kronor.

I posten Administration ingår kostnader för Solvens II med 1 miljon kronor (5).

Familjeskyddsförsäkringen belastades under 2015 med 4 miljoner i kostnader av engångskaraktär för IT-utveckling (Övrigt).

Företaget äger huvudsakligen inte rätt till avdrag för ingående mervärdesskatt, vilket medför att ovanstående driftkostnader redovisas inklusive ingående mervärdesskatt.

NOTUPPLYSNINGAR

Not 6. Kapitalavkastning

	Skadeförsäkringsrörelsen		Livförsäkringsrörelsen		AFA Livförsäkring totalt	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Kapitalavkastning, intäkter						
Erhållna utdelningar	55	50	31	33	86	83
Ränteintäkter						
<i>Obligationer och andra räntebärande värdepapper</i>	13	16	21	24	34	40
<i>Övriga ränteintäkter</i>	1	1	1	1	2	2
Summa ränteintäkter	14	17	22	25	36	42
Valutakursvinster, netto	46	-	33	-	79	-
Realisationsvinster, netto						
<i>Aktier och andelar</i>	92	83	80	98	172	181
<i>Obligationer och andra räntebärande värdepapper</i>	12	13	64	23	76	36
Summa realisationsvinster, netto	104	96	144	121	248	217
Summa kapitalavkastning, intäkter	219	163	230	179	449	342
Orealiserade vinster på placeringstillgångar						
Aktier och andelar	66	-	3	-	69	-
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-	-	-	-	-	-
Derivat	-	40	-	42	-	82
Summa orealiserade vinster på placeringstillgångar	66	40	3	42	69	82
Kapitalavkastning, kostnader						
Kapitalförvaltningskostnader, enligt not 5	-4	-4	-4	-3	-8	-7
Räntekostnader	-10	-3	-7	-3	-17	-6
Övriga finansiella kostnader	-4	-4	-2	-2	-6	-6
Valutakursförluster, netto	-	-9	-	-21	-	-30
Summa kapitalavkastning, kostnader	-18	-20	-13	-29	-31	-49
Orealiserade förluster på placeringstillgångar						
Aktier och andelar	-	-77	-	-84	-	-161
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-	-20	-2	-30	-2	-50
Derivat	-31	-	-22	-	-53	-
Summa orealiserade förluster på placeringstillgångar	-31	-97	-24	-114	-55	-211
Summa	236	86	196	78	432	164

Totalavkastnings- tabell för place- ringar	Marknadsvärden				Total- avkastning, %	
	2016	%	2015	%	2016	2015
Räntebärande nominellt	2289	39	2213	38	1,6	0,5
Räntebärande realt	710	12	821	14	8,5	1,1
Aktier	2848	49	2790	48	12,4	4,0
Valuta	-	-	-	-	-0,1	0,1
Allokeringsportfölj	2	0	0	0	0	0,0
Summa	5849	100	5824	100	7,9	2,6

Totalavkastningstabell för placeringar (totalavkastningstabellen) presenteras enligt Svensk Försäkrings rekommendation "Totalavkastningstabell – Rekommendation för årlig rapportering av totalavkastning".

I totalavkastningstabellen beräknas avkastning enligt TWR, tidsviktad avkastning.

Totalavkastningstabellen omfattar de tillgångar som förvaltas enligt företagets placeringsriktlinjer.

Kapitalförvaltningens driftkostnader, 8 miljoner kronor (7), inkluderas ej i totalavkastningstabellen. En sammanfattning av skillnaden mellan totalavkastningstabellen och de finansiella rapporterna redovisas i tabellerna nedan.

Avstämning av totalavkastningstabellen mot resultaträkning	2016	2015
Totalavkastning enligt totalavkastningstabellen ¹⁾	440	170
Poster från resultaträkningen som inte är med i totalavkastningstabellen	-8	-7
Värderingsskillnader	0	1
Övrigt	0	-0
Summa kapitalavkastning enligt resultaträkning	432	164

¹⁾ Totalavkastning enligt totalavkastningstabellen visas endast i procent.

Avstämning av totalavkastningstabellen mot balansräkning	2016	2015
Marknadsvärde enligt totalavkastningstabellen	5849	5824
Tillgångar som inte klassificeras som placerings- tillgångar	357	316
Poster från skuldsidan i balansräkningen som är avdragna i totalavkastningstabellen	355	11
Värderingsskillnader	0	-1
Övrigt	0	0
Summa tillgångar enligt balansräkning	6561	6150

Avkastning under år 2016

Bidragsanalys år 2016, %	Normal- portfölj	Avkastning normalportfölj	Avkastning portfölj	Förvaltnings- bidrag
Räntebärande nominellt	39,6	1,5	1,6	0,1
Räntebärande realt	11,3	7,9	8,5	0,1
Aktier	49,1	11,2	12,4	0,6
Valuta	-	0,0	0,0	0,0
Taktisk allokering	-	-	0,1	0,1
Totalt	100,0	7,0	7,9	0,9

Avkastningen för AFA Livförsäkring uppgick under året till 7,9 procent, varav den aktiva avkastningen på noterade tillgångar uppgick till 0,9 procentenheter.

Den nominella räntebärande portföljens index består till 60 procent av en nominell svensk obligationsportfölj, till 27 procent av en nominell nordamerikansk portfölj, till 10 procent av en nominell tysk portfölj och till 3 procent av en så kallad high yield-portfölj. Utlandsandelen i index är valutakurssäkrad. Indexet har en modifierad duration på 3,0. Innehavet gav en avkastning på 1,6 procent, vilket var cirka 0,2 procentenheter mer än index.

Den reala räntebärande portföljens index består till 100 procent av reala svenska statsobligationer. Indexet har under året haft en duration på cirka 7,1. Innehavet gav en avkastning på 8,5 procent, vilket var 0,6 procentenheter mer än index.

Aktieportföljens index består till 45 procent av en svensk aktieportfölj samt till 55 procent av en global portfölj. Sverigeindex utgörs av SIXRX (SIX Return Index). Utlandsindex är sammansatt av ett antal viktade regionala totalavkastningsindex. Utlandsandelen i index är delvis valutakurssäkrad. Portföljen gav en avkastning på 12,4 procent vilket var 1,2 procentenheter mer än indexavkastningen.

Avkastningen i tillgångsslaget valuta uppgick till 0,0 procent och avser den aktiva förvaltningen av portföljens valutaexponering.

Den taktiska allokeringen bidrog till totalavkastningen med 0,1 procentenheter.

Årsavkastning, rullande 36 mån,%	Avkastning normalportfölj	Avkastning portfölj	Aktiv avkastning	Mål aktiv avkastning
Räntebärande nominellt	2,7	2,9	0,1	0,2
Räntebärande realt	6,2	6,7	0,4	0,1
Aktier	12,9	12,0	-0,8	0,7
Valuta	-	0,1	0,1	0,0
Taktisk allokering	8,1	8,2	0,1	0,2
Totalt	8,1	7,9	-0,2	0,4

NOTUPPLYSNINGAR

Not 7. Förändring av livförsäkringsavsättning

	TGL		Familjeskydds- försäkringen		Livförsäkrings- rörelsen totalt	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Årets förändring	-21	-126	21	-2	0	-128

Minskningen i tjänstegruppplivförsäkringen beror på ett något mindre bestånd. Ökningen i familjeskyddsförsäkringen beror på förändringar i säkerhetspåslaget.

Not 8. Obeskattade reserver

Säkerhetsreserv (skadeförsäkringsrörelsen)	2016	2015
Ingående balans	3 385	3 385
Förändring av säkerhetsreserv	-	-
Utgående balans	3 385	3 385
Periodiseringsfond (livförsäkringsrörelsen)	2016	2015
Ingående balans	58	58
Förändring av periodiseringsfond	-58	-
Utgående balans	-	58

Not 9. Skatt på årets resultat

	2016	2015
Uppskjuten skatt (livförsäkringsrörelsen, TGL)	27	41
Avkastningsskatt (livförsäkringsrörelsen, familjeskyddsförsäkringen)	0	-1
Summa	27	40

Skillnad mellan redovisad skatt och skatt baserad på gällande svensk skattesats

	2016	2015
Resultat före skatt enligt resultaträkningen	123	-57
<i>Avgår:</i>		
Skadeförsäkringsrörelsens resultat	-269	-126
Livförsäkringsrörelsens, familjeskyddsförsäkringens resultat	21	-5
Summa resultat före skatt	-125	-188
Skatt enligt gällande skattesats 22 %	28	41
Avkastningsskatt	0	-1
Permanent skillnader	-1	0
Temporära skillnader	0	0
Redovisad skatt	27	40

Skadeförsäkringsrörelsen, AGB-försäkringen är undantagen från beskattning. Livförsäkringsrörelsen, TGL-försäkringen är skattskyldig till inkomstskatt. Vidare erläggs premieskatt baserat på premieinbetalningarna för TGL-försäkringen. Livförsäkringsrörelsen, familjeskyddsförsäkringen är skattskyldig till avkastningsskatt.

Not 10. Andra finansiella placeringstillgångar

	Skadeförsäkringsrörelsen		Livförsäkringsrörelsen		AFA Livförsäkring totalt	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Aktier och andelar						
Ursprungligt anskaffningsvärde	1 373,6	1 316,1	644,8	750,7	2 018,4	2 066,8
Valutaeffekt	99,1	69,4	55,7	46,1	154,8	115,5
Övervärde (+)/undervärde (-)	427,7	362,5	242,5	239,8	670,2	602,3
Summa aktier och andelar	1 900,4	1 748,0	943,0	1 036,6	2 843,4	2 784,6
Obligationer och andra räntebärande värdepapper						
Upplupet anskaffningsvärde	1 190,0	1 049,2	1 558,5	1 653,9	2 748,5	2 703,1
Övervärde (+)/undervärde (-)	18,6	17,9	77,7	79,0	96,3	96,9
Summa obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 208,6	1 067,1	1 636,2	1 732,9	2 844,8	2 800,0
Utlåning till kreditinstitut	160,2	50,6	149,7	33,7	309,9	84,3
Derivat	5,6	9,5	2,6	7,8	8,2	17,3
Övriga finansiella placeringstillgångar						
Återköpstransaktioner	65,3	-	49,5	-	114,8	-
Summa	3 340,1	2 875,2	2 781,0	2 811,0	6 121,1	5 686,2

Specifikationer

Aktier och andelar

	2016	2015	2016	2015	2016	2015
	Noterade	1 692,2	1 551,1	826,3	916,5	2 518,5
Onoterade	208,2	196,9	116,7	120,1	324,9	317,0
Summa	1 900,4	1 748,0	943,0	1 036,6	2 843,4	2 784,6

10 största innehav av aktier exklusive fonder

Bolag	Andel av aktieportfölj, %	
	2016	2015
H&M	4,7	7,1
Investor	3,8	3,5
Nordea	3,8	4,7
SEB	2,7	2,9
Volvo	2,6	3,6
Swedbank	2,4	1,9
Atlas Copco	2,1	2,0
Ericsson	1,7	2,8
Saab	1,6	3,0
Svenska Handelsbanken	1,6	-
Total andel	27,0	31,5¹⁾

Branschfördelning, direkta aktieinnehav

	2016		2015	
	Exponering	%	Exponering	%
Finans	677,8	27,6	592,4	25,2
Industri	560,5	22,8	638,9	27,3
Konsumentvaror	432,6	17,6	451,1	19,2
Hälsovård	215,9	8,8	246,5	10,5
IT	200,0	8,1	169,6	7,3
Råvaror	176,6	7,2	132,5	5,7
Telekommunikation	139,1	5,7	111,8	4,8
Tjänster	30,2	1,2	1,9	0,0
Fastighet ¹⁾	21,7	0,9	-	-
Media och underhållning	3,9	0,1	3,1	0,0
Summa	2 458,3	100	2 347,8	100

¹⁾ År 2015 uppgick total andel av 10 största innehav av aktier exklusive fonder till 33,3 procent. För mer information, se årsredovisning 2015.

¹⁾ Branschen Fastighet har lagts till av indexleverantören under 2016 och därför saknas jämförelsesiffror avseende 2015.

NOTUPPLYSNINGAR

Obligationer och andra räntebärande värdepapper

	Skadeförsäkringsrörelsen				Livförsäkringsrörelsen				AFA Livförsäkring totalt			
	Upplupet anskaffnings- värde		Bokfört värde		Upplupet anskaffnings- värde		Bokfört värde		Upplupet anskaffnings- värde		Bokfört värde	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Svenska staten	182,9	194,2	190,8	199,1	620,5	675,9	667,5	725,6	803,4	870,1	858,3	924,7
Svenska bostadsinstitut	338,0	401,0	342,5	405,0	232,3	328,9	235,5	333,1	570,3	729,9	578,0	738,1
Svenska kommuner	-	-	-	-	11,4	11,3	12,1	11,3	11,4	11,3	12,1	11,3
Övriga svenska emittenter	202,3	108,6	202,9	108,6	221,0	190,3	230,3	196,6	423,3	298,9	433,2	305,2
Utländska stater	100,2	69,1	101,2	70,7	60,5	58,8	62,4	60,9	160,6	127,9	163,6	131,6
Övriga utländska emittenter	366,6	276,3	371,2	283,7	412,8	388,7	428,4	405,4	779,5	665,0	799,6	689,1
Summa	1 190,0	1 049,2	1 208,6	1 067,1	1 558,5	1 653,9	1 636,2	1 732,9	2 748,5	2 703,1	2 844,8	2 800,0
Noterade	1 146,9	1 015,2	1 164,7	1 030,5	1 523,1	1 609,9	1 600,2	1 685,7	2 670,0	2 625,1	2 764,9	2 716,2
Varav eviga förlagsbevis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Onoterade	43,1	34,0	43,9	36,6	35,4	44,0	36,0	47,2	78,5	78,0	79,9	83,8

Skillnaden mellan bokfört och nominellt värde för innehav där det bokförda värdet översteg det nominella uppgick till 369,8 miljoner kronor (439,8).

Skillnaden mellan bokfört och nominellt värde för innehav där det bokförda värdet understeg det nominella uppgick till 1,6 miljoner kronor (2,5).

10 största innehav av räntebärande värdepapper

Emittent	Andel av ränteportfölj, %	
	2016	2015
Svenska staten	30,9	33,9
Nordea	7,9	8,9
Swedbank	6,0	8,2
Svenska Handelsbanken	5,4	8,2
SEB	5,1	4,9
European Investment Bank	4,8	5,1
Amerikanska staten	3,4	2,6
Dexia	3,4	2,5
Länsförsäkringar Hypotek	1,8	2,3
Vasakronan	1,6	1,0
Total andel	70,3	77,6¹⁾

¹⁾ År 2015 uppgick total andel av emittents andel av ränteportföljen till 78,3 procent. För mer information, se årsredovisning 2015.

Derivat med positiva värden eller värde noll (tillgångar)

Derivatinstrument upptagna i balansräkningen

	Skadeförsäkringsrörelsen		Livförsäkringsrörelsen		AFA Livförsäkring totalt	
	Nominellt värde	Bokfört värde	Nominellt värde	Bokfört värde	Nominellt värde	Bokfört värde
2016						
Standardiserade och clearade räntederivat, terminer ¹⁾	259,5	-	276,9	-	536,4	-
Icke-standardiserade valutaderivat, terminer	364,9	5,6	175	2,6	539,9	8,2
Summa	624,4	5,6	451,9	2,6	1 076,3	8,2
	Skadeförsäkringsrörelsen		Livförsäkringsrörelsen		AFA Livförsäkring totalt	
	Nominellt värde	Bokfört värde	Nominellt värde	Bokfört värde	Nominellt värde	Bokfört värde
2015						
Standardiserade och clearade räntederivat, terminer ¹⁾	188,0	-	222,3	-	410,3	-
Icke-standardiserade valutaderivat, terminer	466,1	9,5	380,4	7,8	846,5	17,3
Summa	654,1	9,5	602,7	7,8	1 256,8	17,3

¹⁾ Standardiserade derivat avräknas dagligen varpå det bokförda värdet är noll per balansdagen.**Klassificering av finansiella tillgångar och skulder**

	Anskaffningsvärde		Bokfört värde	
	2016	2015	2016	2015
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen				
Tillgångar som bestämts tillhöra kategorin:				
<i>Andra finansiella placeringstillgångar</i>	5 037	4 885	5 803	5 585
Innehav för handel				
<i>Derivat</i>	-	-	8	17
Summa finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen	5 037	4 885	5 811	5 602
Lånefordringar och kundfordringar				
Utlåning till kreditinstitut	310	84	310	84
Övriga fordringar	86	52	86	52
Kassa och bank	353	368	353	368
Summa lånefordringar och kundfordringar	749	504	749	504
Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen				
Skulder som bestämts tillhöra kategorin:				
<i>Återköpstransaktioner</i>	298	-	298	-
Innehav för handel				
<i>Derivat</i>	-	-	51	7
Summa finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen	298	-	349	7
Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde				
Övriga skulder	104	76	104	76
Summa finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde	104	76	104	76

NOTUPPLYSNINGAR

Andra finansiella placeringstillgångar innehåller balansräkningens poster Aktier och andelar, Obligationer och andra räntebärande värdepapper samt Övriga finansiella placeringstillgångar (återköpstransaktioner).

Övriga fordringar innehåller balansräkningens poster Fordringar avseende direkt försäkring, Övriga fordringar samt Upplupna ränteintäkter.

Övriga skulder innehåller balansräkningens poster Skulder avseende direkt försäkring, Övriga skulder (förutom återköps-transaktioner som särredovisas) samt Upplupna räntekostnader.

Not 11. Upplysningar om värdering till verkligt värde

Bestämning av verkligt värde genom publicerade prisnoteringar eller värderingstekniker

31 december 2016	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen				
Aktier och andelar	2 843,4	-	-	2 843,4
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	2 196,9	647,8	-	2 844,8
Derivat	-	8,2	-	8,2
Övriga finansiella placeringstillgångar <i>Återköpstransaktioner</i>	-	114,8	-	114,8
Summa finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen	5 040,3	770,8	-	5 811,2
Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen				
Derivat	-	51,0	-	51,0
Återköpstransaktioner	-	298,1	-	298,1
Summa finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen	-	349,1	-	349,1
31 december 2015	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen				
Aktier och andelar	2 784,6	-	-	2 784,6
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	2 270,7	529,3	-	2 800,0
Derivat	-	17,3	-	17,3
Summa finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen	5 055,3	546,6	-	5 601,9
Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen				
Derivat	-	7,2	-	7,2

En överföring från en nivå till en annan kan ske när det finns indikationer på att marknadsförutsättningarna har ändrats, exempelvis en ändring i likviditet. Det har inte skett några överföringar mellan nivåerna under perioden.

Nivå 1: Instrument med publicerade prisnoteringar
För aktier och andelar som handlas på en aktiv marknad innebär detta den senaste betalkursen (exitpris) på balansdagen. För likvida räntebärande värdepapper innebär detta den aktuella köpkursen på balansdagen.

Nivå 2: Värderingstekniker baserade på observerbara marknadsdata
Mindre likvida räntebärande värdepapper värderas utifrån rådande avkastningskurvor på räntemarknaden med beaktande

av kredit- och likviditetspåslag. Påslaget är i sin tur baserat på ett genomsnitt av ett antal finansiella instituts uppskattning av verkligt värde. Derivat värderas individuellt och till verkligt värde. Med verkligt värde avses teoretiska priser som beräknas med hjälp av aktuella marknadsnoteringar och gällande balansdagskurs avseende valuta.

Nivå 3: Värderingstekniker baserade på icke observerbara marknadsdata
Företaget har inga placeringstillgångar i nivå 3.

Not 12. Övriga fordringar

	2016	2015
Skattefordran	44	43
Ej likviderade affärer	2	1
Övriga fordringar	1	7
Summa	47	51

Samtliga fordringar förfaller inom ett år från balansdagen.

Not 13. Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

	2016	2015
Upplupna ränteintäkter	23	29
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna räntor	-	0
Summa	23	29

Samtliga fordringar förfaller inom ett år från balansdagen.

Not 14. Avsättning för oregrerade skador

	Skadeförsäkringsrörelsen			Livförsäkringsrörelsen						AFA Livförsäkring totalt					
	AGB Årets förändring		UB	TGL Årets förändring		UB	Familjeskydds- försäkringen Årets förändring		UB	Totalt Årets förändring		UB	Årets förändring		UB
	IB			IB			IB			IB			IB		
Inträffade men ej rapporterade skador	104	3	107	146	-24	122	12	0	12	158	-24	134	262	-21	241
Avsättning för skaderegleringskostnader	5	0	5	7	-1	6	1	0	1	8	-1	7	13	-1	12
Summa	109	3	112	153	-25	128	13	0	13	166	-25	141	275	-22	253

För vidare information om förändringen av avsättningen för oregrerade skador och avvecklingsresultat, se not 4. På grund av den korta durationen i skadeförsäkringsrörelsen redovisas inte skadekostnadsutvecklingen.

Not 15. Livförsäkringsavsättning

	TGL		Familjeskydds- försäkringen		Livförsäkrings- rörelsen totalt	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Ingående balans	1424	1550	96	98	1520	1648
Årets förändring	-21	-126	21	-2	0	-128
Utgående balans	1403	1424	116	96	1520	1520

Livförsäkringsavsättningen i TGL baseras på det öppna beståndet av långtidssjuka inom den privata sektorn i AFA Sjukförsäkring. Avvecklingen grundar sig på den observerade dödligheten inom detta sjukbestånd. Ersättningsnivån baseras på det faktiska utfallet inom TGL.

Livförsäkringsavsättningen i familjeskyddsförsäkringen avser beståndet av inträffade och rapporterade dödsfall.

För vidare information om förändringen i livförsäkringsavsättningen och avvecklingsresultat, se not 7.

Not 16. Avsättning för skatter

	2016	2015
Uppskjuten skatt (livförsäkringsrörelsen, TGL)	3	30
Uppskjuten skatt, specifikation	2016	2015
Uppskjuten skatteskuld		
Placeringsstillgångar	85	89
Uppskjuten skattefordran		
Beräknat underskottsavdrag	-82	-59
Summa	3	30

NOTUPPLYSNINGAR

Not 17. Skulder avseende direkt försäkring

	2016	2015
Preliminärskatt	7	8
Särskild löneskatt	5	6
Premieskatt	0	1
Summa	12	15

Samtliga skulder förfaller inom ett år från balansdagen.

Not 18. Derivat med negativa värden

Derivat upptagna i balansräkningen

	Skadeförsäkrings- rörelsen		Livförsäkrings- rörelsen		AFA Livförsäkring totalt	
	Nominellt värde	Bokfört värde	Nominellt värde	Bokfört värde	Nominellt värde	Bokfört värde
2016						
Standardiserade och clearade räntederivat, terminer ¹⁾	54,0	-	82,0	-	136,0	-
Icke-standardiserade valutaderivat, terminer	668,5	30,6	454,6	20,4	1 123,1	51,0
Summa	722,5	30,6	536,6	20,4	1 259,1	51,0

¹⁾ Standardiserade derivat avräknas dagligen varpå det bokförda värdet är noll per balansdagen.

	Skadeförsäkrings- rörelsen		Livförsäkrings- rörelsen		AFA Livförsäkring totalt	
	Nominellt värde	Bokfört värde	Nominellt värde	Bokfört värde	Nominellt värde	Bokfört värde
2015						
Standardiserade och clearade räntederivat, terminer ¹⁾	68,8	-	73,5	-	142,3	-
Icke-standardiserade valutaderivat, terminer	265,4	3,8	204,8	3,4	470,2	7,2
Summa	334,2	3,8	278,3	3,4	612,5	7,2

¹⁾ Standardiserade derivat avräknas dagligen varpå det bokförda värdet är noll per balansdagen.

Not 19. Övriga skulder

	Skadeförsäkrings- rörelsen		Livförsäkrings- rörelsen		AFA Livförsäkring totalt	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Återköpstransaktioner	162	-	135	-	297	-
Beviljade ännu inte utbetalda anslag	-	-	69	55	69	55
AFA Sjukförsäkring	5	-	11	1	16	1
Ej likviderade affärer	-	-	0	2	0	2
Skatteskulder	-	-	-	1	-	1
Övriga skulder	0	0	0	0	0	0
Summa	167	0	215	59	382	59

Skulder motsvarande 307 miljoner kronor (13) förfaller inom ett år från balansdagen.

Not 20. Eget kapital

Uppllysningar kring eget kapital lämnas i rapporten över förändringar i eget kapital.

Not 21. Medelantal anställda, sjukfrånvaro samt löner och ersättningar

Medelantal anställda	2016	2015
Kvinnor	24	24
Män	13	15
Summa	37	39

Antal	Styrelse		VD och företagsledning	
	2016	2015	2016	2015
Kvinnor	6	6	2	1
Män	7	7	9	8
Summa	13	13	11	9

Sjukfrånvaro, %

1 januari–31 december	2016	2015
Av ordinarie arbetstid för samtliga anställda	5,2	5,2
Som avser långtidssjukfrånvaro	1,6	1,3
Kvinnor	6,3	6,4
Män	3,3	3,0
Personal, 29 år och yngre	8,2	8,6
Personal, 30–49 år	5,2	4,5
Personal, 50 år och äldre	4,7	5,3

Löner och ersättningar	Styrelse, VD och vVD		Övriga anställda		Totalt	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Löner och ersättningar	1,5	1,4	21,0	21,7	22,5	23,1
Sociala kostnader	0,5	0,5	7,4	7,0	7,9	7,5
Pensionskostnader	0,3	0,3	-5,4	7,1	-5,1	7,4
Summa	2,3	2,2	23,0	35,8	25,3	38,0

Företagens anställda är tillikaanställda i AFA Sjukförsäkring, AFA Trygghetsförsäkring och AFA Livförsäkring. Ersättningar till anställda fördelas med hänsyn till respektive företags andel av resursförbrukningen i organisationen. Ovan redovisade uppgifter avser lön och ersättningar från AFA Livförsäkring. För vidare uppllysningar om pensioner, se not 1, not 5 samt nedan.

Ersättningar till styrelse, verkställande direktör, vice verkställande direktör och övriga i företagsledningen
Principer

Till styrelsens ordförande och ledamöter utgår arvode enligt bolagsstämans beslut. Arbetstagarrepresentanter erhåller ej styrelsearvode.

Ersättning till verkställande direktör, vice verkställande direktör och övriga i företagsledningen utgörs av grundlön, övriga förmåner och pension. Övriga förmåner utgår enligt gällande kollektivavtal. För verkställande direktör och vice verkställande direktör ingår även värdet av en förmånsbil.

Berednings- och beslutsprocess

Styrelsen beslutar om ersättning till verkställande direktör och vice verkställande direktör. Efter samråd med styrelsen beslutar verkställande direktören om ersättning till övriga i företagsledningen.

Ersättningar till centrala funktioner och övriga anställda
Principer

Ersättning till ansvariga för funktionerna för internrevision, riskhantering och regelefterlevnad samt till övriga anställda utgörs av grundlön, övriga förmåner och pension enligt gällande kollektivavtal.

Berednings- och beslutsprocess

Styrelsen beslutar om ersättning till ansvarig för funktionen för internrevision. Ersättning till anställda inom linjefunktioner som har till särskild uppgift att granska regelefterlevnaden ska godkännas av verkställande direktören. Ersättning till ansvarig för riskfunktionen och övriga anställda bestäms i den ordinarie lönerevisionen.

Rörlig ersättning
Principer

Rörlig ersättning utgår inte till verkställande direktör, vice verkställande direktör, övriga i företagsledningen, ansvarig för funktionen för internrevision, ansvarig för riskfunktionen eller ansvarig för funktionen för regelefterlevnad.

Rörlig ersättning till anställda inom Enhet Kapitalförvaltning kan utgå till handlare, analytiker och förvaltare inom aktier, räntebärande värdepapper och valuta.

Gratifikationer till övriga anställda för goda prestationer kan utgå med mindre belopp.

Syftet med den rörliga ersättningen är att attrahera och behålla kvalificerad personal samt att belöna långsiktigt goda prestationer. Den rörliga ersättningen baseras på det sammanvägda utfallet per kalenderår av den anställdes resultat, gruppens eller avdelningens resultat och företagets resultat. Resultatet för de olika delarna ska ange hur mycket bättre förvaltningen är än motsvarande index mätt på en rullande treårsperiod. Den rörliga ersättningen för en anställd kan som mest uppgå till sex månadslöner per år. Rörlig ersättning kan endast utgå för de rullande treårsperioder som företaget visat en positiv absolut avkastning

och till en enskild anställd som har följt placeringsreglementen, placeringsriktlinjer och övriga styrande regelverk.

Sextio procent av en utbetalning av rörlig ersättning till anställda som kan påverka företagets risknivå ska skjutas upp i tre år. En uppskjuten ersättning kan, om särskilda skäl föreligger, sättas ned eller bortfalla helt.

Styrelsen kan ett enskilt år besluta att det inte ska utgå någon rörlig ersättning. Detta kan bli aktuellt om till exempel den absoluta avkastningen varit negativ eller om det finns något annat skäl med hänsyn till den finansiella ställningen.

Berednings- och beslutsprocess

Ersättningsutskottet ansvarar för att ta fram den riskanalys som ska ligga till grund för utformningen av ersättningspolicyn. Riskanalysen ska ange vilka risker som ersättningspolicyn är förknippad med, hur ersättningspolicyn påverkar de risker som företagen utsätts för och hur dessa risker hanteras. Vidare ska av analysen framgå en bedömning av om ersättningspolicyn är förenlig med och främjar en effektiv riskhantering och om den uppmuntrar till ett överdrivet risktagande. Ansvarig för riskfunktionen ansvarar för underlaget till riskanalysen.

Styrelsen beslutar varje år en ram för rörlig ersättning till anställda inom Enhet Kapitalförvaltning. Styrelsen delegerar till verkställande direktören att inom ramen, efter avstämning med Ersättningsutskottet, besluta om ersättningen.

Verkställande direktören beslutar, efter avstämning i Ersättningsutskottet, om viktningen av parametrar, mål och jämförelseindex som ska gälla för varje del som bidrar till den rörliga ersättningens storlek samt den högsta möjliga ersättningen i månadslöner för varje enskild individ.

Verkställande direktören beslutar om gratifikationer till anställda på mindre belopp. Sådana beslut bör rapporteras till Ersättningsutskottet.

Ansvarig för funktionen för internrevision ska årligen granska om ersättningarna överensstämmer med ersättningspolicyn. Funktionen för internrevision rapporterar granskningen till styrelsen senast i samband med att årsredovisningen fastställs.

Definition av anställda som kan påverka företagets risknivå

Anställda som kan påverka företagets risknivå utgörs av verkställande direktör, vice verkställande direktör, övriga i företagsledningen, internrevisionschefen, ansvarig för riskfunktionen, regelefterlevnadsansvarig, chefen för aktuarieavdelningen, chefen för risk och resultat, chefen för investeringsanalys samt chefen för fastigheter. Dessutom kan anställda inom avdelningarna för aktier, alternativa investeringar samt räntor och valuta påverka företagets risknivå. Detta gäller dock inte anställda inom dessa avdelningar som utför rent administrativa uppgifter.

Ersättningsutskott

Ersättningsutskottet är ett för AFA Försäkring gemensamt utskott. Under året bestod utskottet av styrelsens ordförande Anita Steen och ledamöterna Torbjörn Johansson, Carola Lemne och Marina Aman.

Pensioner

I företaget finns både avgiftsbestämda och förmånsbestämda pensionsplaner reglerade genom kollektivavtal samt individuella pensionsutfästelser. De förmånsbestämda pensionsplanerna är tryggade genom pensionsavsättningar i balansräkningen, Konsumentkooperationens pensionsstiftelse eller genom försäkring. AFA Livförsäkring har tecknat kreditförsäkring motsvarande pensionsavsättningen hos Försäkringsbolaget PRI Pensionsgaranti. De individuella pensionsutfästelserna är tryggade genom försäkring och i form av direkt pension som säkerställts via kapitalförsäkring med pantförskrivning.

Enligt gällande kollektivavtal mellan FAO och FTF/SACO om FTP-planen har anställd som är född 1955 eller tidigare och som den 1 juni 2006 var anställd inom gällande kollektivavtal, rätt att på eget initiativ gå i pension vid 62 års ålder. För övriga anställda gäller 65 år. För de anställda som väljer att gå i förtida pension betalar moderföretaget pensionskostnaden löpande. Den totala kostnaden för avtalade men ännu ej utbetalade förtida pensioner finns reserverade som avsättning i balansräkningen.

Verkställande direktören har pensionsålder 65 år med en avgiftsbestämd pensionslösning motsvarande 30 procent av den fasta lönen inklusive semestertillägg.

Vice verkställande direktören har pensionsålder 65 år med en avgiftsbestämd pensionslösning motsvarande 30 procent av den fasta lönen inklusive förmånsvärde av tjänstebil.

För övriga i företagsledningen är pensionsåldern 65 år. Fyra personer har avgiftsbestämd pensionslösning motsvarande 30 procent av den fasta lönen inklusive semestertillägg. Fem personer följer kollektivavtalets förmånsbestämda pensionsplan FTP 2.

Avgångsvederlag

Avgångsvederlag utgår med 18 månader för verkställande direktör och vice verkställande direktör vid uppsägning från AFA Försäkrings sida. Avgångsvederlaget är ej pensionsgrundande. Uppsägningstiden är sex månader vid uppsägning såväl från AFA Försäkrings som från verkställande och vice verkställande direktörs sida. Avgångsvederlag för övriga i företagsledningen utgår ej. Vid uppsägning från AFA Försäkrings sida och vid uppsägning från övriga i företagsledningens sida gäller kollektivavtal mellan Försäkringsbranschens arbetsgivarorganisation och Försäkringstjänstemannaförbundet.

Lån till ledande befattningshavare

Inga lån finns till ledande befattningshavare.

Löner, ersättningar och övriga förmåner under år 2016, tkr

	Styrelsearvode/ grundlön	Övriga förmåner	Pensionskostnad	Övrig ersättning, kommittéarbete	Totalt
<i>Styrelsens ordförande</i>					
Anitra Steen	56			44	100
<i>Styrelseledamöter</i>					
Andersson Pär	30			30	60
Andersson Renée	30			18	48
Furbring Magnus	11			24	35
Georgiadou Anastasia	30			7	37
Georgii Erik	30			-	30
Gidhagen Hans	14			-	14
Lemne Carola	30			-	30
Nygårds Yvonne	30			-	30
Oxhammar Björn	8			24	32
Skånberg Lea	30			-	30
Wallin Jonas	10			-	10
Wehtje Ulrik	30			24	54
<i>Verkställande direktör</i>					
Moberg Anders	353	13	114		480
<i>Vice verkställande direktör</i>					
Held Johan	591	12	167		770
<i>Övriga i företagsledningen (9)</i>					
	1361	27	429		1817
Summa	2644	52	710	171	3577

Ersättningar	Övriga anställda som kan VD, vVD, företagsledning påverka företaget risknivå										Övriga anställda	
	2016		2015		2016		2015		2016		2015	
	Mnkr	Antal	Mnkr	Antal	Mnkr	Antal	Mnkr	Antal	Mnkr	Antal	Mnkr	Antal
Totalbelopp för samtliga kostnadsförda ersättningar	2,4	11	2,1	9	1,9	22	1,9	21	18,2	575	19,1	568
Totalbelopp för kostnadsförd fast ersättning	2,4	11	2,1	9	1,8	22	1,9	21	18,2	575	19,1	568
Totalbelopp för kostnadsförd rörlig ersättning	-	-	-	-	0,1	¹⁾	0,0	13	0,0	12	0,0	10
Intjänade rörliga ersättningar under senaste räkenskapsår	-	-	-	-	0,1	¹⁾	0,1	13	0,0	12	0,0	10
Utbetalda rörliga ersättningar 2016 som intjänats under tidigare år	-	-	-	-	0,1		0,1		-		-	
Akkumulerade utestående uppskjutna rörliga ersättningar	-	-	-	-	0,1		0,1		-		-	

¹⁾ Uppgift om antalet anställda har inte publicerats, detta för att inte riskera att identifiera enskilda personers ekonomiska förhållanden.

All rörlig ersättning lämnas som kontant ersättning.

NOTUPPLYSNINGAR

Årets pensionskostnad	2016	2015
Kostnad exklusive räntekostnad (+)	-161	43
Räntekostnad (+)	25	13
Avkastning på särskilt avskiljda tillgångar (+/-)	-3	-3
Resultateffekt av inlösen av förpliktelser (+/-)	0	-3
Avgångspensioner enligt kollektivavtal (+)	1	-1
Kostnader som täcks av överskott i särskilt avskiljda tillgångar/ökning av överskott i särskilt avskiljda tillgångar (-/+)	1	1
Kostnad för pensionering i egen regi	-137	50
Försäkringspremier (+)	32	32
Särskild löneskatt på pensionskostnader (+)	22	18
Årets pensionskostnad	-83	100

Årets pensionskostnad avser kostnader för samtliga anställda i AFA Sjukförsäkring, AFA Trygghetsförsäkring och AFA Livförsäkring.

AFA Livförsäkrings andel av årets pensionskostnad uppgår till -4 miljoner kronor (7).

Byte av pensionsadministratör under 2016 har medfört en ändrad diskonteringsränta på pensionsskulden, vilket har resulterat i en minskad pensionskostnad.

Not 22. Upplysningar om revisionsarvoden

Arvode och kostnadsersättning	2016	2015
Deloitte AB		
Revisionsuppdrag	0,6	0,6
Övriga tjänster	0,1	0,1
Förtroendevalda revisorer		
Revisionsuppdrag	0,1	0,1
Summa	0,8	0,8

Företaget äger huvudsakligen inte rätt till avdrag för ingående mervärdesskatt, vilket medför att ovanstående kostnader redovisas inklusive mervärdesskatt.

Not 23. Upplysningar om väsentliga relationer med närstående

AFA Livförsäkring ägs i sin helhet gemensamt av Svenskt Näringsliv och LO. Svenskt Näringsliv och LO äger även AFA Sjukförsäkring, som i sin tur äger 90,9 procent av aktierna i AFA Trygghetsförsäkring, samt aktier i bolag vars rörelse begränsas till att äga AFA Försäkrings fastighetsinvesteringar. Restande 9,1 procent av aktierna i AFA Trygghetsförsäkring ägs av Förhandlings- och samverkansrådet PTK.

Utöver ovanstående organisationer ingår även styrelseleda-

möter och andra ledande befattningshavare i AFA Försäkring i närstående krets. Ersättningar till styrelse och ledande befattningshavare i AFA Livförsäkring framgår av not 21.

LO och Svenskt Näringsliv äger gemensamt även AMF Pension och Fora. Fora hanterar alla tjänster relaterade till tecknande av försäkringsavtal samt fakturering och inkasso av kund.

AFA Livförsäkring finansierar Svenskt Näringsliv och LO, som utför informations- och utbildningstjänster avseende företagets försäkringar. AFA Försäkring bedriver kapitalförvaltningstjänster åt Kollektivavtalsstiftelsen Trygghetsfonden TSL, Kollektivavtalsstiftelsen TRR Trygghetsrådet och Stiftelsen för särskilda pensionsmedel samt administrativa tjänster åt Kollektivavtalsstiftelsen Trygghetsfonden TSL.

Styrelsen har fastställt att en tydlig dokumentation ska ske av överenskommelse och värdering av transaktioner med närstående, där det ska framgå vem som är ansvarig för transaktionen. Samtliga överenskommelser ska förtecknas och redovisas årligen för styrelsen. Vid försäljning av tillgångar ska värdering, då marknadsnotering saknas, ske av utomstående värderare.

Transaktioner av engångskaraktär till betydande värden ska beslutas av styrelsen och transaktioner av engångskaraktär till mindre värden ska beslutas av verkställande direktören. När det gäller transaktioner av löpande karaktär finns en etablerad process som innebär att AFA Försäkring har utsett en ansvarig för respektive uppdrag som ansvarar för styrning och uppföljning. Uppdragsavtal och specifikation ska tas fram för respektive uppdrag som specificerar uppdraget och dess närmare utförande, styrning och planering. Den prissättningsmetod som tillämpas är självkostnadspris.

Närstående	Transaktion	2016	2015
Andra närstående			
	Intäkter	35	11
	Kostnader	131	147
	Fordringar	12	5
	Skulder	16	4

Andra närstående

Under året har AFA Livförsäkring betalat 92 miljoner kronor (102) avseende driftkostnadsersättning till AFA Sjukförsäkring.

Kostnaden avseende avtalstecknings-, fakturerings- och inkassotjänster erlagd till Fora har i AFA Livförsäkring uppgått till totalt 19 miljoner kronor (25).

Not 24. Överförda finansiella tillgångar**Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen**

	2016	2015
Utlånade värdepapper	22,8	123,3
Erhållna säkerheter för utlånade värdepapper	23,7	129,7
Ställda finansiella säkerheter för standardiserade derivat	9,9	13,0
Ställda finansiella säkerheter för icke-standardiserade derivat	-	-
Återköpstransaktioner	306,4	-

De överförda tillgångarna i tabellen redovisas enligt gällande redovisningsprinciper till verkligt värde via resultaträkningen. Erhållna säkerheter för utlånade värdepapper har motparten ställt till tredje part och redovisas inte i balansräkningen. Se vidare avsnittet Kreditrisker i not 2.

NOTUPPLYSNINGAR

Not 25. Finansiella instrument som kvittas i balansräkningen eller omfattas av nettningsavtal

31 december 2016	Belopp redovisade i balansräkningen ¹⁾	Belopp som inte kvittas men som omfattas av ramavtal för nettningsavtal eller liknande avtal			
		Finansiella instrument, nettningsavtal	Mottagna finansiella säkerheter	Mottagna kontanta säkerheter	Nettobelopp ²⁾
Tillgångar					
Derivat	8,3	-7,6	-	-	0,7
Utlåning till kreditinstitut	310,4	-	-313,7	-	0,0
Utlånade värdepapper	22,8	-	-7,4	-16,3	0,0
Övriga finansiella placeringstillgångar					
<i>Återköpstransaktioner</i>	114,8	-114,8	-	-	0,0

31 december 2016	Belopp redovisade i balansräkningen ¹⁾	Belopp som inte kvittas men som omfattas av ramavtal för nettningsavtal eller liknande avtal			
		Finansiella instrument, nettningsavtal	Ställda finansiella säkerheter	Ställda kontanta säkerheter	Nettobelopp ²⁾
Skulder					
Derivat	57,0	-7,6	-	-	49,4
Återköpstransaktioner	298,1	-298,1	-	-	0,0

¹⁾ I enlighet med IFRS 7 kan nettobeloppet aldrig bli lägre än noll.

²⁾ Upplupna ränteintäkter och räntekostnader ingår i beloppen.

31 december 2015	Belopp redovisade i balansräkningen ¹⁾	Belopp som inte kvittas men som omfattas av ramavtal för nettningsavtal eller liknande avtal			
		Finansiella instrument, nettningsavtal	Mottagna finansiella säkerheter	Mottagna kontanta säkerheter	Nettobelopp ²⁾
Tillgångar					
Derivat	17,3	-2,3	-	-	15,0
Utlåning till kreditinstitut	84,3	-	-85,4	-	0,0
Utlånade värdepapper	123,3	-	-96,4	-33,4	0,0

31 december 2015	Belopp redovisade i balansräkningen ¹⁾	Belopp som inte kvittas men som omfattas av ramavtal för nettningsavtal eller liknande avtal			
		Finansiella instrument, nettningsavtal	Ställda finansiella säkerheter	Ställda kontanta säkerheter	Nettobelopp ²⁾
Skulder					
Derivat	9,7	-2,3	-	-	7,4

¹⁾ Upplupna ränteintäkter och räntekostnader ingår i beloppen.

²⁾ I enlighet med IFRS 7 kan nettobeloppet aldrig bli lägre än noll.

Not 26. Panter och därmed jämförliga säkerheter ställda för egna skulder och såsom avsättningar redovisade förpliktelser

Registerförda placeringstillgångar	2016	2015 ¹⁾
Aktier och andelar	2 844,4	481,3
Obligationer och andra räntebärande värdepapper inklusive upplupen ränta	3 034,9	2 744,8
Summa	5 879,3	3 226,1

¹⁾ Jämförelsetalen för 2015 avser skuldtäckningsregistret som upprättades i enlighet med FFFS 2011:20 till och med 2015-12-31.

Tillgångar enligt ovan är värderade till verkligt värde och intagna i förmånsrättsregistret som upprättas i enlighet med Finansinspektionens föreskrift FFFS 2015:8.

Förmånsrättsgraden (tillgångar intagna i förmånsrättsregistret dividerat med försäkringstekniska avsättningar) uppgick till 380 procent.

Not 27. Händelser efter balansdagen

För information om händelser efter balansdagen hänvisas till förvaltningsberättelsen.

Not 28. Vinstdisposition

Styrelsen föreslår att till bolagsstämmans förfogande stående överskott i kronor enligt nedan, balanseras i ny räkning.

Ingående konsolideringsfond	797 208 552
Årets resultat	149 934 406
Summa	947 142 958

UNDERSKRIFTER

Stockholm den 5 april 2017

Anitra Steen

STYRELSENS ORDFÖRANDE

Pär Andersson

Renée Andersson

Anastasia Georgiadou

Erik Georgii

Carola Lemne

Yvonne Nygårds

Lea Skånberg

Ulrik Wehtje

Anders Moberg

VERKSTÄLLANDE DIREKTÖR

Vår revisionsberättelse har lämnats den 5 april 2017

Henrik Nilsson

AUKTORISERAD REVISOR

Elisabeth Werneman

AUKTORISERAD REVISOR

Till bolagsstämman i
AFA Livförsäkringsaktiebolag
Organisationsnummer 502000-9659

Rapport om årsredovisningen

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för AFA Livförsäkringsaktiebolag för räkenskapsåret 2016-01-01–2016-12-31.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av AFA Livförsäkringsaktiebolags finansiella ställning per den 31 december 2016 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet *Revisorns ansvar*. Vi är oberoende i förhållande till AFA Livförsäkringsaktiebolag enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av bolagets förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen och verkställande direktören avser att likvidera bolaget, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Revisorns ansvar

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti

för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på fel, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar vi oss en förståelse av den del av bolagets interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar vi en slutsats om lämpligheten i att styrelsen och verkställande direktören använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om bolagets förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att ett bolag inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Vi måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar Uttalanden

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för AFA Livförsäkringsaktiebolag för räkenskapsåret 2016-01-01–2016-12-31 samt av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust.

Vi tillstyrker att bolagsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalanden

Det har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet *Revisorns ansvar*. Vi är oberoende i förhållande till AFA Livförsäkringsaktiebolag enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust. Vid förslag till utdelning innefattar detta bland annat en bedömning av om utdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som bolagets verksamhetsart, omfattning och risker ställer på storleken av bolagets egna kapital, konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma bolagets ekonomiska situation och att tillse att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt. Den verkställande direktören ska sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar och bland annat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att bolagets bokföring ska fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen ska skötas på ett betryggande sätt.

Revisorns ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller
- på något annat sätt handlat i strid med aktiebolagslagen, försäkringsrörelselagen, lagen om årsredovisning i försäkringsföretag eller bolagsordningen.

Vårt mål beträffande revisionen av förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust, och därmed vårt uttalande om detta, är att med rimlig grad av säkerhet bedöma om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen och försäkringsrörelselagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller att ett förslag till dispositioner av bolagets vinst eller förlust inte är förenligt med aktiebolagslagen och försäkringsrörelselagen.

Som en del av en revision enligt god revisionssed i Sverige använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen och förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på vår professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för bolagets situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet. Som underlag för vårt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har vi granskat om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen och försäkringsrörelselagen.

Stockholm den 5 april 2017

Henrik Nilsson
AUKTORISERAD REVISOR

Elisabeth Werneman
AUKTORISERAD REVISOR

Till bolagsstämman i
AFA Livförsäkringsaktiebolag
Org nr 502000-9659

Vi har i egenskap av lekmannarevisorer granskat verksamheten i AFA Livförsäkringsaktiebolag för år 2016.

Granskningen har utförts i enlighet med försäkringsrörelselagen och god sed i Sverige. Det innebär att vi planerat och genomfört granskningen för att i rimlig grad försäkra oss om att

bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt att bolagets interna kontroll är tillräcklig.

Vår granskning har inte föranlett några anmärkningar.

Stockholm den 5 april 2017

Gösta Jedberger
LEKMANNAREVISOR

Jan-Olof Gustafsson
LEKMANNAREVISOR